

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hóra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hóra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyilttér petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Kedd, március 30.

Mai számunk főbb közleményei:

- A mult gazdálkodása.
- Az Óvartér védelme.
- Ügyvédek panasza.
- Az autobus vállalat a közönség ellen.
- Éhezik a szerb hadsereg.
- A béke.
- József főherceg a nagypélli községében.
- Egy aradi színésznő kártérítési pere.
- A Fejérvary kormány aktái.

Föllélegzés.

Arad, március 2.

Szerbország néhány nap mulva belép a velünk barátságos lábbon álló külföld sorába. Ki fogja jelenteni, hogy a mit március 14-én, tehát az Oroszországba vetett édes remények napjaiban gondolt, azt most, a csalódások áprilisának előhangulatában egész másképp hiszi és fogja föl. Ezzel az ügy be van fejezve, a diplomaták rendjelet kapnak, a tartalékosok szabadságot és Európa a nagy izgalom után jóleső bágyadtsággal nyújtózik végig a béke heverő-padján.

És mint a betegségből kilábadt ember az egészséget, élvezzük mi is a békét, a melynek máskor értéket se adunk. Csak messziről kellett villám-lania a háboru zivatarának, hogy át-érezzük: milyen lehet ez a véres felhőszakadás, ha ránk esik. S a kik a történelem csatáit közömbösen tanultuk, az orosz-japán háboru husvágó-gépeit, halálgyaráit csak izgató olvasmány-

ként vettük, — most rettenéssel gondoltuk el mindazt, amit a kitörni készülő háboru ránk jelenthetett volna. S vagy mi nem vagyunk már háboruhoz való korban, háboruhoz való emberek, vagy a többi háboruk iránt nem volt meg az igazi megértésünk. Most azt tudtuk, hogy a háboru gyalázatos, igazságtalan intézmény, amelynek még a kísértését is lehetetlenné kellene tenni.

Pedig nem lesz lehetetlen. A nyájas diplomáciai mosolygások, a bársonysimaságu jegyzékek mögöl, amelyekkel a hatalmak az anneksziót elismerik, s Szerbiát a megkövetésbe törik, — mintha nagyon is nyíltan kihallatszanék a csikordító fenyegetés: „lesz még alkalom, lesz még mód!” Oly kétségbevonhatatlanul nyilatkoztak meg a nagyhatalmak ellentétes érdekei, érzései, hogy azok még egymásba fognak kapni. Nem az Izvolszky szép szeméért, nem is az Aerenthal-Lexa szimpatikus vagy antipatikus volta miatt: ó nem. Anynyira csakugyan már kinőtt a világ a középkorból, hogysem ilyenmikre költenék a hadi milliárdokat. Nem is a szláv-germán ellentét miatt. A faji közösség egy darabig elviszi a nagyhatalmakat, de annak, amit a nemzeti rokonság kedvéért tesznek — Szerbia a tanuja — nincs több értéke, mintha a kegyelmes ur egy százforint fizetésü Semminek megveri a vállát, vagy mintha a primadonna nyájas az

ujság-suhanchoz. Az ellentétek a gazdasági érdekekből fakadnak s a két nagy konkurrens: Németország és Anglia a boltajtók előtt még össze fognak verekedni.

A békeangyal, amelyet lelkünk örvendő fölriadásával köszöntünk, mindenekelőtt a fegyverkezést hozza magával. Ha eddig elszorult a szivünk, látva, hogy a torpedók, ágyuk, ismétlő-puskák és a csukaszürke reformok mennyi kincset vontak el a jóléttől, a kulturától: ezután még nagyobb lehet a fájdalomunk. Igazán szomorú pedig az a dologban, hogy a hadügyi milliókat kérő tenyérnek ezután igazat is kell adni. Bizonyos, hogy a monarkianak a most lehiggadt válságban az adta meg a biztosságot, a fensőbbiséget, hogy föl van fegyverkezve és hogy egy kitünően fölfegyverkezett nagyhatalom állott mögötte. A fegyverkezést tehát követik más országok és fokozatosan folytatjuk mi, akik benne a helyes és jó eszközt föltaláltuk.

Hanem a drága béke is kevesebb, mint egy olcsó háboru. Ennek így kell lenni, amíg a népek, hatalmak, tőkecsoportok versengésének a háboru elismert fegyvere marad, s amíg igaz az a brutális latin mondás, hogy aki békét akar, annak föl kell emelni az ujonclétszámot és a hadi flottát. A huszadik század hetvenkedő embere ebbe belenyugszik; a magyar pedig még egy érzéssel köszönti a békét:

Hány asszony boldog?

*

Hogy miben áll a teljes boldogság, azt eddig még senki sem állapította meg. Már azért sem, mivel az, aki teljesen boldog, okosabb dolgot is tud annál, hogy a lelki állapotát leírja. Ilyesmire rendszeren csak unalmában adja magát a boldogtalanság. Nem is említve azt, hogy a filozófusok határozott állítása szerint, tökéletes boldogság nincs, nem is volt, nem is lesz. Ezért használjuk elővigyázatból a „teljes” szót a „tökéletes” helyett, nehogy ellenmondásba jussunk azokkal az urakkal, akik csakhamar letromfolnának. Minden időben ök szabtak törvényt lelki életünknek és mióta a statisztikát is elfoglalták a maguk számára segédeszköznek, épeiséggel nem lehet velök birni.

A boldogságot is csak úgy ismerik az élet szükséges tényezőjének, ha az ő módszerük nyomán készül, máskülönbem nem.

Ez a statisztika pedig a következőket mondja: száz intelligens nő közül teljesen boldog 20, félig-meddig boldog 34 és tökéletesen boldogtalan 46. Az utóbbiak közül valók a „meg nem értett asszonyok” (femmes incomprise), akiknek boldogtalansága azonban csak viszonylagos, mert abban áll, hogy nem tudják, mennyire boldogok. Ha tehát a 46 egészen „boldogtalan” nő közül csak a felét vesszük „femmes incomprise”-nak, marad összesen 23, aki abba az érdekes és kiváltságos helyzetbe jutott, hogy

magát mindenkivel szemben boldogtalannak mondhatta.

Honnan meritjük ezeket az adatokat? Egy könyvből, melyet Lombroso Paola kisasszony, a híres olasz tudós leánya írt. Ő csak az intelligens asszonyokról készített statisztikát, mert alapelvül fölláttja: a nem művelt asszony mindig boldog, ha nem sanyargatja a nyomor és testi szenvedés.

Abban Paola kisasszony is egyetért a világ összes lélekbuváraival, hogy az asszony boldogságának sohasem lehet a nagyravágyás a kielégítője, hanem mindig csak a boldog együttéléssel alapulhat azzal, kit szive választott. Másodsorban jön az anyaság. Fölsorolja aztán a boldogság kiegészítéséhez szükséges kellékeket.

Szerinte ezek a következők: 1. Fiatalság. 2. Szépség. 3. Műveltség. 4. Jólét. Sulyt helyez a korra is és aszerint állapítja meg statisztikáját. Azt mondja:

Fiatal nők közül, ha száznak megfigyeljük életét, találunk 55 olyanra, aki teljesen boldog, 45-re, aki boldogtalan. Ez az ellentétek kora, amikor a megnyugvás nem szerepel és nem is lehet tényező a közepes boldogságra. A megváltozhatlan viszonyokba való beletörődés a harmincadik éven túl kezdődik, de vele együtt az elégedettség is föltámad sok olyan nőben, aki boldogtalannak hitte magát, mert mi türetagadás, a boldogságnak leglényegesebb része mindig — a hit.

A harmincadik esztendő után tehát így változik meg az arányszám: boldog már 45, félig-meddig boldog 25 és teljesen boldogtalan 30. Később, a negyvenötödik esztendőn túl, még inkább változik az arány: (boldog kifejezés nem is alkalmazható annál az asszonynál, aki több harminc évesnél) 25, félig-meddig boldog 65 és egészen boldogtalan 10. A megnyugvás és beletörődés kora.

Ami a szépség befolyását illeti a boldogságra, eleinte az arányszám ugyanaz, mint a fiataliságnál, mert a legtöbb nő csak addig szép, míg ifju. A hervadó szépség korában 35 és 45 között azonban aránytalanul nagy a boldogtalan nők száma. Száz közül hetven úgy érzi, hogy nem bírja el a szépsége hervadását, 20—25 félig-meddig beletörődik és csak 5 őrzi meg magában a léleknek azt a nagy erejét, hogy föl sem veszi, mikor a kornak meg kell fizetni adóját.

A műveltség minden körülmények közt nagy tényezője a boldogságnak, bár annak alá-ásója is lehet. Ha szépség és ifjuság van vele, mérsékeli a kettőnek tulságos követeléseit az étellel szemben, ha pedig nincsen, akkor meg- vigasztal.

Azonban, amilyen áldás a lelki műveltség, ép olyan szerencsétlenség a félműveltség.

Ez szüli „a meg nem értett” asszony minden szenvedését. Az arányszám a lelki műveltséggel bíró nőknél: egész boldog 45, kielégítő módon 40 és egészen boldogtalan 5.

hála isten, hogy nem lesz háboru, legalább zavartalanul veszekedhetünk tovább — egymással. +

A mult gazdálkodása.

A képviselőház ülése.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Budapest, március 29.

A képviselőházban ma a Fejérváry kormány gazdálkodásának aktáit tárgyalták, a zárszámadási bizottság jelentése alapján. Az előadó erős bírálatot gyakorolt a koalíciót megelőzőt kormányral szemben és a Ház részletes adatok felsorolása mellett vett tudomást arról, hogy mire költötte a pénzt a Fejérváry kormány. A kereskedelmi tárca hirdetési átalányának elszámolásáról lapunk más helyén tudósítunk.

A mai ülésről a következőket jelenti tudósítónk:

Justh Gyula elnök 11 óra után nyitja meg az ülést.

Jegyzőkönyvhitelesítés után elnök jelenti, hogy napirend előtt Beniczky Odón kíván szólni.

(Napirend előtt.)

Beniczky Odón: Szóvá teszi, hogy az uzsora és a káros hitelügyletekről szóló javaslat tárgyalására az igazságügyi bizottság többszöri meghívás után sem jött össze. Ennek részint az is az oka, hogy a bizottságot alkalmatlan időben hívják össze, úgy, hogy a tagok nem is értesülhetnek róla. Kérdi az igazságügyi minisztert, fog-e intézkedni, hogy ez a közérdek szempontjából oly fontos javaslat, végre letárgyalassák. (Helyeslés.)

Günther Antal igazságügyi miniszter kijelenti, hogy a bizottság működését gáncs nem érheti. A javaslat letárgyalása iránt egyébként sürgősen intézkedni fog. (Helyeslés.)

Ezután napirend szerint harmadszori olvasásban elfogadták a legutóbbi ülésen letárgyalt vicinális vasutakról szóló törvényjavaslatokat, továbbá a főudvarnagyi bíráskodásról szóló javaslatot.

Következik a

zárszámadási jelentések

tárgyalása.

Eber Antal ismerteti a jelentéseket. Az 1905. évi zárszámadási jelentések véleménye szerint a parlamentarizmus egyenes arculesapá-

A jólét is nagyon fontos tényezője a boldogságnak, sokkal fontosabb, semmint az alanyi költők koncedálják.

Egy keleti közmondás azt tartja, hogy a nyomor veszekedő természetű és igaza lehet. Azonban a gazdagság nem, mint azt a statisztika bizonyítja: teljesen boldog a jólétben élő nők közül 40, félig-meddig 30 és egészen boldogtalan 30. Ez azonban onnét eredhet, hogy a gazdag nőnek sok a szabad ideje és az unalom nagy ellensége a boldogságnak.

A szerelem, a házasság és az anyaság az a három tényező, amely elsősorban biztosítja a nő boldogságát.

A férfi sokszor, még akkor is boldognak érzi magát, ha az ég megtagadja tőle a gyermekáldást, a nő csak nagyon ritkán. S azért arányszámokat itt viszonylagosan lehet felállítani: 105 asszony közül, aki férjét szereti, 1—10 tökéletesen boldog (ezek az erős akaratúak), 70—80 közepes boldog és 10—15 olyan, akik boldogok akarnak lenni mindenképpen, aki nem tudja ellefelejteni, hogy az asszony hivatása az anyaság. Száz asszony közül, aki nem szereti a férjét, de annál inkább a gyermekeit, egy sem teljesen boldog, 50—60 közepesen boldog s a többi — elhítheti magával, hogy boldog lesz, mielőtt gyermekei annyira felnőttek, hogy megértik az ő szenvedéseit és megvigasztalják azért, amit az élet megtagadott tőle.

Aki nem hiszi el a számokat, számitsa utána.

sai. A Fejérváry kormány törvényhozási felhatalmazás nélkül folyósított összegeket az állam pénzből és ezeket az összegeket egyszerűen beállította az évi költségvetésbe. Ép ezért határozati javaslatot ad be, amelyben a Fejérváry kormány ezen ténykedését a Ház által elítélni és helyteleníteni javasolja. (Helyeslés.) A parlamenti elvek megsértését azonban nem a Fejérváry kormánynál egyedül véli feltalálni. E kormánynál a tények csupán súlyosabb becsapítás alá esnek, tényleg azonban a következő évek költségvetéséről szóló számadatok is hemzsegnek az önkényes és félremagyarázható tételektől. Ezen határozatilag kellene segíteni, hogy végre megszűnjenek ezek az anomáliák. Szól a kereskedelmi miniszterium által folyósított hirdetési átalányokról, amelyek alapjai bizalmasan kezeltetnek. Nem kíván erről részletesen szólni.

Polónyi Géza: De ezt csak halljuk részletesen.

Kiáltások: Halljuk a részleteket!

Eber Antal: Kérdi, szükséges volt-e a hirdetési alapot felemelni. (Zaj.) Elismeri, hogy a hirdetési tételek egyik-másika tényleg olyan jellegű, mintha hirdetésekre fordítottak volna. Azonban ebből az alapból kimondottan zuglapok is részesültek és kértek támogatást olyan címen, hogy a koalíció mellett vagy ellen irnak, aszerint amint kapnak vagy nem kapnak pauszát. (Nagy zaj.)

Kiáltások: Részleteket!

Polónyi Géza: A tisztos sajtó érdekében kérünk adatokat. (Helyeslés.)

Eber Antal: Felsorol eseteket a Ház nagy felháborodása közben. Egy álmítólóg létező külföldi lap 20 ezer korona ára hirdetést kap. (Nagy zaj.) Ezen hát segíteni kell. Javasolja, hogy a Ház határozatilag vessen véget az ilyen laza elszámolási módnak. (Helyeslés.)

Buza Barna: Fölháborítónak tartja, hogy a kereskedelmi kormány költségvetésében ilyen tételek is voltak. Az 1905. évi zárszámadásokban százezreket dobtak ki harmadrangu lapok támogatására. Hogy vesz valaki jogot magának arra, hogy az állam pénzét, az adófizetők fil-léreit élődsi existenciák táplálására fordítsa.

Polónyi Géza: Lopás!

Buza Barna: Nem akar kvalifikálni. A törvényhozásnak követelnie kell, hogy tártják fel azok neveit, akik az állam pénzének elharácsolásában részt vettek. (Élénk helyeslés.)

Kiáltások: Halljuk a neveket.

Elnök: A házszabályok értelmében és a Ház kívánságára elrendelem a neveket tartalmazó adatok felolvasását. Ezt lapunk más helyén közöljük. (Zajos helyeslés.)

Eber Antal felolvassa Lers Vilmos irodagazgató jegyzőkönyvét, Lers e jegyzőkönyvben kijelenti, hogy az általa felsorolt és kezelt kiadásokat Vörös László kereskedelmi miniszter egyszerűen, mint a rendelkezésére bocsájtott összeget kezelte. Az ellenjegyzést Csöke tanácsos helyett Ary Pál végezte. Miklós Gyula volt borsódi főispán ebből az összegből 20,000 koronát kapott. Az összeget Miklós kezdetben nem akarta nyugtatni azzal az indoklással, hogy a miniszter ugysem annyit küldött, amennyit kilátásba helyeztetett neki. Végre egy hotel számlapapíron mégis nyugtázta. (Zaj.)

A jegyzőkönyv végül azzal fejeződik be, hogy Lers Vilmos és Csöke nem vállalnak felelősséget az itt folyósított összegekért. (Zaj.)

(Az újságírók karzata)

Az 1906. évi zárszámadási jelentés letárgyalása után Szmrecsányi György szóvá teszi az országgyűlési tudósítók szindikátusának azt az eljárását, hogy két neki nem tetsző hírlapíró kiutasított és hogy faji és vérbeli szempontokból tesz különbséget az újságírók között.

Elnök kijelenti, hogy az újságírói karzaton évtizedes szokás szerint, csak hivatásos újságírók foglalhatnak helyet. A dolgot egyébként meg fogja vizsgálni.

(Interpelláció.)

Rakovszky Béla interpellált még a külügyi helyzetről, kapcsolatban Bosznia és Hercegovina anneksziójával, de a miniszterelnök kijelentette, hogy az interpellációra csak a legközelebbi ülésen válaszol.

Az ülés két óra után ért véget.

Az Óvartér védelme.

A Kotsis-gyár átruházása.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 29.

A márciusi közgyűlés végzetes hibáját akarja jóvá tenni az a hetven aradi polgár, akik ma az aláírásukkal ellátott felebbezt adtak be a polgármesternél a magyar királyi belügyminiszter címére. A belügyminiszter segítségét kéri, hozzá folyamodnak a közgyűlésnek harminc napon belül kétszer megváltozott meggyőződéséből folyó káros és az Óvartér fejlődését megakasztó, a városnak előrelátólag tetemes károsodást okozó határozatával szemben. Megfelebbezték a Kotsis téglagyár szerződését a perjámosi részvénytársaságra átruházó határozatot, kérve a minisztert, hogy változtassa azt meg és utasítsa a közgyűlést hogy oly határozatot hozzon, mely nemesak a magán, hanem a köz érdekeit is szem előtt tartja.

A felebbeztés, miután felvilágosítja a minisztert arról, hogy a februári határozat 15 év utáni megváltást már előre megszabott összegben mondott ki, a következőket tárja a miniszter elé:

Kegyelmes Urunk! 15 év egy város fejlődésében is oly nagy idő, melyen belül méltán várható az, hogy egy gyár, mely a szabályozási terv szerint a tervezett középületektől alig 70 méternyire, az új hid feljáromjától alig 30 méternyire fekszik, a fejlődésnek útjában fog állni és annak eltávolítása közérdekű szükségé válik. Miért elzárni tehát a várost azon természetes jogától, hogy az általa ingyen adott jogot fix összegért megválthassa és ne kényszerítessék a fejlődési akadályt 40 éven át tűrni, vagy pedig a polgárának ingyen adott jogot idegenektől drága pénzen, kisajátítás útján visszaszerezni? Hogy ez csak a régi engedélyes érdeke s nem közérdek, azt világosan bizonyítja a törvényhatóság februári határozata, melyet az új érdekeltek talán éppen azért nem tartanak elfogadhatónak, mert számításaik között szerepel azon körülmény is, hogy a város őket majdan kisajátítani és kártalanítani kényszerül.

Sérelmes a telep átruházásának 40 évre való engedélye a közérdek szempontjából már azért is, mert az Óvartéri telkek a város tulajdonát képezvén, azok értékesítése sokkal könnyebben lenne keresztülvihető, ha ott a téglagyár bizonyos idő múlva megszűnnék s a környező telkek beépítése által a lekötött gyártelek lakóházak számára szabadulna fel. Az által, hogy az új gyártulajdonosok nagy befektetést óhajtanak tenni, csak kedvezőtlenbő teszük az esetleges kisajátítási eljárást, ha annak ideje és összege, már ma nem fixrozthatnák.

De nem kívánja a gyár fenntartását, a tulajdonoson kívül semmiféle érdek, mert Aradon elég téglagyár van, kik a gyarapodó szükségletet kitűdják elégteleni, különösen a most keletkezett nagy gőztéglagyár segítségével, mely kitűnő anyagot képes előállítani, míg a homoktéglát az eddigi tapasztalatok szerint nem vált be és így a szükséglet kielégítése ezuton alig remélhető.

A felebbeztés, mint említettük, hetven aradi polgár írta alá. A társadalom minden rétegének óhajával találkozik majd a miniszter, mikor a felebbeztés értelmében dönt.

SPORT.

+ Az „Aradi Torna Egyesület” 1909. év április hó 6-án kedden 6 és fél órakor a város-háza emeleti tanácstermében rendkívüli közgyűlést tart a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki megnyitó. 2. Az Aradi Athletikai Klubbal elvileg kimondott egyesülés feletti végleges határozathozatal és 3. az alapszabályok megalkotása. A tagok minél nagyobb számban való megjelenését kéri Urbán Iván, elnök.

+ Az Aradi Athletikai Klub 1909. év április hó 6-án kedden délután 5 órakor a „Mil-

lenium" söresarnok különtermében *rendkívüli közgyűlést tart* a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki megnyitó. 2. Az Aradi Torna Egyesülettel elvileg kimondott egyesülés feletti végleges határozathozatal és 3. az alapszabályok megalkotása. A tagok minél nagyobb számban való megjelenését kéri az elnökség.

Az autobus vállalat a közönség ellen.

A postaigazgatóság előzékenysége.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 29

A Weitzer-utcában működő postahivatal a délelőtt 11 óra 25 perckor Aradról Budapestre induló vonathoz a postaküldeményeket már délelőtt 10 óra 10 perckor, a délután 4 óra után Tóvis, Szeged és Budapest felé induló vonathoz pedig délután 3 órakor küldi ki.

Siket Traján nagyváradi postaigazgató ezen változtatni akart és mint mindig, úgy ez alkalommal is a közönség igényeit óhajtotta kielégíteni és a posta szolgáltatást úgy törekszik tökéletesíteni, hogy ez a mintaszerű intézmény az ideális pontosság és gyorsaság példájául szolgáljon.

A múlt hónapban Aradon volt és azt tapasztalta, hogy délelőtt 10 órától 11-ig és délután 3 órától háromnegyed 4 óráig sok olyan levelet adnak fel, melyeket az említett vonatokkal továbbítani lehetne, de amelyek lemaradnak, mert nincs könnyű, gyors és olcsó közlekedési berendezés, amelylyel ezeket a leveleket a vonatok indulási idejére a pályaudvarra kilehetne szállítani.

A városi autobus-vállalatot a postaigazgató megfelelőnek tartotta arra a célra, hogy Aradváros közönségének levelezése még a vonatok indulása előtt közvetlenül a pályaudvaron legyen.

Az autobuszon, a postahivatal által külön csomagolva, egy postaszolga kiszállíthatná és néhány perc alatt a vasúthoz érne és közvetlen a vonat indulása előtt átadhatná a mozgó-postának a leveleket.

Az igazgató utasította Szél Ernő főfelügyelőt, az aradi posta főnökét, hogy tárgyaljon a gépzemek igazgatójával egy *bérletjegy* iránt.

A gépzemek igazgatója azonban a közönség érdekeit semmibe sem veszi, elzárkózik az elől, hogy azokért az óriási áldozatokért, melyekkel az autobuszt létesítette, kapjon is valamit. Adott bérletjegyet havonta hat koronáért, de ahhoz az abszurd és mosolyt keltő hallatlan feltételhez kötötte annak kiszolgáltatását, hogy a jeggyel naponta csak háromszor lehet a vasúthoz ki és beutazni, azonfelül pedig csak visszavonásig bocsátja a posta rendelkezésére.

Siket igazgató hivatalos átiratban, tehát komoly hangon, a hangos hahotát elfojtva, hozza ezt a tanács tudomására, ahol fejesóválással és megütközéssel vették tudomásul az üzemigazgató kicsinyeskedő eljárását.

A postaigazgató azonban nem tartózkodik attól, hogy rá ne mutasson a gépzemigazgató rövidlátására.

„A bérletjegyek visszavonása — ugymond említett átiratában — a berendezés megszűnését vonná maga után, ez a közönségre nézve sérelmes dolog volna, minek lehetőségét már jóelőre, még a berendezés létesítése előtt kizárni szándékozom. A naponkénti háromszori utazásra való korlátozás a közönség érdekében szükségesnek mutatkozó berendezések fejlesztését és kiterjesztését gátolná, mert ha a jövő-

ben autobuszon való utazással valamely a postaszolgálat érdekében mellőzhető, de a közönség szempontjából bár kis előnnyel járó berendezést lehetne létesíteni, ettől el kellene állani.”

A tanácshoz fordul azért, hogy egész évre szóló, korlátozás nélkül használható bérletjegyet szolgáltatasson ki évi 72 korona áron. A tanács természetesen a közönség nevében kifejezett hálás köszönet kíséretében értesíti az előzékeny postaigazgatót arról, hogy kérését sürgősen teljesíti.

Éheznek a szerb hadsereg.

A nép nem akarta a háborút.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 29.

Megirtuk, hogy a belügyminiszter rendeletére a temeskubini csendőrség két szerb katonaszökevényt, akik az éhség és nyomor miatt fordítottak hátat a szerb hadseregnek, Szegedre utalta, ahol már munkát is vállaltak.

Mindketten a szerb hadseregből szöktek át Magyarországra. A szánalmas, kiéhezett „vitézek” elmondották, hogy Szerbiában a katonaság helyzete egyszerűen kétségbeesítő. A legénység éheznek, a folytonosan részeg tisztek ütök, verik őket, zsoldot már hetek óta nem kaptak. A hadsereg teljesen demoralizálva van és igen sok katona szökik meg a szerb lóbozók alól.

A szerb tüzérek Szemendriánál szöktek át Temeskubinba, ott jelentkeztek a csendőrségnél s azt kérték, továbbítsák őket az ország belsejébe, mert nem akarnak hazájukba visszatérni többé, hanem Magyarországon telepednek le és dolgoznak békességben. Így került a két szánalmas, kétségbeesítő alak Szegedre.

Egy hírlapírónak alkalmá volt beszélgetést folytatni a két katonaszökevényvel, akik közül az egyiket Dragity Sztévónak, a másikat pedig Sztójkovics Milónak hívják s mindketten a szerbiai 3-ik tüzérezredben szolgáltak mint közlegények.

A katonák, akik lerongyolt, piszkos uniformisukban igazán szánandóan néznek ki, elmondották, hogy bár szeretik hazájukat, mégis kénytelenek voltak megszökni az ezredtől életük kockáztatásával, mert nem bírták ki tovább a sok sanyargatást és az állatinál is komiszabb életet.

Egész nyíltan és őszintén elmondották, hogy már napok óta nem kaptak *rendesen enni*, a zsoldot nem fizetik s így a közlegények a lehető legnagyobb nyomorúságban élnek.

Ellentétben ezzel, a tisztek állandóan *dözsölnek* s részeg állapotban a legnagyobb brutálisokat követik el a legénységen. A tiszteknél cseppet sem különbek az altisztek.

A szökevények eladása szerint a rossz bánásmód és a sok koplalás nagyon elkésértette a legénységet. Az sem igaz, hogy a katonaság szívesen megy a háboruba s hogy lelkesedni tudna a harcért.

— Ugy visznek bennünket, mint a barmokat a vágóhidra, — mondotta az egyik szökevény tüzér, — de még bizunk abban, hogy minden jóra fog fordulni, mert Oroszország nem jöhet segítségünkre, egyedül pedig nem merjük megkezdeni a háborút.

Jellemző, hogy a szökevények állítása szerint csak a szerb hadsereg tisztikara kívánja a háborút, noha tisztában van azzal, hogy ha összeütközésre kerülne a sor, a szerbek nem volnának képesek győzelmet aratni. *Abból egy szó sem igaz, hogy maga a nép s főleg a katonaság harci láztól égne s alig várja, hogy megfújják a trombitákat.* Ennek az el-

lenkezője a való: a katonaság retteg a háborútól s ő lesz a legboldogabb, ha a harci zaj csakugyan lecsitul.

A szökevény szerb katonákról még a következőket jelentik: Az utóbbi időben nap-nap után érkeznek Szegedre szerb katonaszökevények, akik a szerb háborus bonyodalmak és a szerbiai katonaságnál uralkodó nagy nyomor elől szöknek át magyar földre. A belügyminiszter a délvidékre átszökött szerb katonaszökevényeket mind Szegedre utalja, ahol a hatóság munkába helyezi őket. Tudvalevőleg a nemzetközi törvények szerint a katonaszökevényeket nem köteles az állam kiadni. De a szerencsétlenek maguk sem akarnak soha többé visszamenni Szerbiába, mert úgy mondják, borzasztó állapotok uralkodnak ott és a katonák örökösen koplalnak. A mai nap újabb öt kiéhezett, lerongyolódott szerb fiatal embert vittek Törökbecseről és környékéről Szegedre. Mind katonaszökevény, aki azért hagyta el ezredét, — mert megunta már az éhezést. A hatóság gyárakban helyezte el ezeket is.

Ügyvédek panasza.

Az aradi ügyvédi kamara közgyűlése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 29.

Tegnap délelőtt tartotta ez évi rendes közgyűlést az aradi ügyvédi kamara. Beszámoló volt ez a közgyűlés a kamarát érintő múlt évi eseményekről és ezzel együtt mint rendesen, úgy most is felhangzottak azok a panaszok és sérelmek, melyek az ügyvédség régi és ismert bajai. De ezeken kívül több újabb kérdéssel is foglalkozott a kamara: az új végrehajtási törvénnyel, az ügyvédi nyugdíjintézet ügyével, a nagyváradi táblának és az aradi bíróságoknak működésével s rámutatott azokra a hiányokra, amelyekre orvoslást kérnek az igazságügyminisztertől úgy az ügyvédség, mint a közönség érdekében. A közgyűlésről, mely a kamarai felvételi díjak felemelését is kimondta, itt következik tudósításunk:

(A közgyűlés megnyitása.)

Az ügyvédi kamara nagytermében vasárnap délelőtt 10 órakor tartotta ez évi rendes közgyűlést az aradi ügyvédi kamara. Szalay Károly elnök nyitotta meg a közgyűlést, mely leg hangon emlékeztetve meg a kamara elhunyt alelnökéről, Péterffy Antalról. Az új alelnök választása a május 2-iki rendkívüli közgyűlésen lesz.

(Az évi jelentés.)

Schütz Henrik dr. titkár terjesztette elő ezután a választmányi jelentést és a kamara évi jelentését. Az érdekes évi jelentés szerint az aradi ügyvédi kamarába 1908. végéig be volt jegyezve 280 ügyvéd (17-tel több, mint az előző évben) és 213 ügyvédjelölt (21-gyel több az előző évinél.)

Fegyelmi panasz érkezett 78, fegyelmi eljárást rendeltek el 26 esetben: ítéletet hoztak: 8 felmentőt, 6 írásbeli feddésre szólót, 10 pénzbírságra szólót, s egy az ügyvédi gyakorlatról való felfüggesztésre szólót. A kamara vagyona segélyalapban 17,973 korona, könyvtáralapban 3588 kor.

(A nyugdíjintézet. A végrehajtási törvény.)

A jelentés ezután kiterjeszkedik a múlt évi jogszolgáltatási törvényekre. Szól az országos ügyvédi nyugdíjintézetéről, amelynek kritikáját a gyakorlat fogja megmutatni. (A nyugdíjintézetbe az aradi kamara Köpf János dr.-t delegálta.) Hangsúlyozza, hogy a kamara szükségesnek tartja az ügyvédek gazdasági ala-

pon való szervezkedését is. A végrehajtási novella intézkedéseiről szólva kijelenti, hogy

... ennek intézkedései csak akkor lettek volna teljesek, ha a törvény nemcsak az ügyvédeknek járó közbenjárási díjakat szüntette volna meg a kisebb jelentőségű ügyekben, hanem gondoskodott volna arról, hogy a bélyegilleték és különösen a végrehajtók díjai is olcsóbbakká legyenek. A végrehajtói díjak és fuvar költségek rúgnak aránytalanul magasra ép a kisebb ügyekben s a nagyközönség szemében ezért is az ügyvéd viseli az odiumot, mert bár foganatósítási díjban semmit sem kap, de a végrehajtói díjakat az alperes az ügyvéd kezéhez fizetvén, őt okolja azok nagyságáért. A végrehajtói díjak és fuvar költségek leszállítása a végrehajtói intézmény államosításával kapcsolatosan viendő keresztül. Csak így lesz megszüntethető azon anomália, hogy a bírói végrehajtó biztos jövedelemmel nem rendelkezvén, kénytelen meg nem engedett eszközökhöz folyamodni."

(Ügyvédi költségek. A zugirások.)

A zugirászat kérdésével foglalkozva, hozzájárul a jelentés az egri kamarának az igazságügyminiszterhez intézett feliratához, mely a zugirászat szigorú ellenőrzését és megbüntetését kéri.

Az ügyvédi költségekről szólva hangsúlyozza a kamara azon régi álláspontját, hogy a költségek törvénnyel vagy rendelettel való szabályozását ez idő szerint nem tartja kívánatosnak, az ügyvédi munka szellemi természeténél fogva.

(Kritizálható-e a tábla?)

A jelentés ezután a nagyváradi kir. tábla működésének kritikájára tér át. Az aradi kamara ugyanis tavalyi jelentésében bírálta a tábla működését, mire a táblai elnök leiratában kijelentette, hogy a tábla érdemi munkájának felülbírlására az ügyvédi kamara nem lehet illetékes. Ezt az álláspontot tavaly az igazságügyminiszter is magáévá tette. Az aradi kamara mostani jelentésében az 1873. évi 34. t. c.-re hivatkozva vitatja a kritika jogát és kijelenti, hogy a nagyváradi tábla a mai bírói létszám mellett nem felel meg teljesen hivatásának. A jelentés több konkrét esetre is hivatkozik, amelyek mutatják, hogy a táblai jogszolgáltatás gyorsaság és minőség tekintetében kívánni valót hagy hátra.

Az aradi bíróságokról elismerőleg szól a jelentés; ami hiány van, (főképp a polgári felelkezési tanácsnál) azt a létszám hiányosságának tulajdonítja. Helyteleníti a jelentés azt is, hogy a járásbíró egyik bírója a törvényszékhez, egy törvényszéki albiró pedig a járásbíróshoz lett áthelyezve.

(A vidéki bíróságok.)

A jelentés ezután megsürgeti a máriaradnai járásbíró új épületének felépítését, mert a bíróság hosszabb ideig nem maradhat egy nagyvendéglői helyiségben. Panaszt emel a dévai törvényszék polgári felelkezési tanácsának költség-megállapítása ellen, telekkönyvi hatósággal felruházott járásbírósgot kér Petrozsénynek, végül pedig kifogásolja a gyulai törvényszéknél a kereskedelmi perek lassu elintézését.

A közgyűlés néhány hozzászólás után egyhangulag elfogadta a jelentést, melyet most felterjesztenek Günther Antal igazságügyminiszternek. A kamara ezután tekintettel arra, hogy a nyugdíjtörvény nagyobb kiadásokat igényel, az ügyvédek felvételi díjait 10 koronáról 100 koronára, az ügyvédjelöltek felvételi díjait pedig 5 koronáról 10 koronára emelte fel. Mandl Vilmos dr. pénztárnok bemutatta a múlt évi zárszámadást, mire a közgyűlés a felmentvényt megadta s az idej költséglelőirányzatot elfogadta. A kamara végül az elnök indítványára száz koronát szavazott meg az aradi vesztőhely megváltására.

A béke.

A nagyhatalmak egyetértése. — Holnap válaszol Szerbia. — Belgrádban minden csendes. — Izvo'szky bukása.

— Távirati tudósítás. —

Arad, március 29.

Holnap lesz a nagyhatalmak képviselőinek demarchéa Belgrádban, a melyre Szerbia azzal fog válaszolni, hogy Bécsbe jegyzéket küld, melyben bejelenti, hogy leszerel az egész vonalon. Anglia válasza megérkezett Bécsbe és ott kielégítőnek találták. Ezzel a béke biztosítva van.

Oroszország állásfoglalásának megváltozása után éppen ez az angol válasz volt az a kő, amelyben a békés megoldás megbotlani látszott. Az összes külföldi hírek azt mondták, hogy nem fog megbotlani, csak Bécsben várták az illetékes körök a választ teljes tartózkodással és elkészülve arra, hogy nem teremti meg a hatalmak együttes beavatkozását Belgrádban.

A boldog csalódás örömeivel jelenthette Aerenthal a királynak, hogy Anglia előzékenysége elhárította az európai háború veszedelmét felőlünk.

Szerbiában a trónörökös lemondásának nyomában semmiféle izgalom nem észlelhető. György herceg teljesen a múlté. Sándor herceget, az új trónörökösöt elküldik Pétervárra nevelődni, mert drágán fizette meg az ország az egyik hercege neveletlenségét.

A mai eseményekről a következő táviratok számolnak be:

BÉKÉS MEGEGYEZÉS.

Anglia a békéért.

Bécsből jelentik: Cartwright angol nagykövet vasárnap délben 12 órakor megjelent Aerenthal báró külügyminiszternél és közölte vele, hogy az angol kormány a Belgrádban a kormánynak adandó tanácsoknak a bécsi külügyi hivatal által javasolt szövegét elfogadta és hogy Angolország kész beleegyezését adni a berlini egyezmény 25. cikkelyének törlesztéséhez. Ezáltal a kormányok által felállított két feltételt teljesítették.

Ezekután a hatalmak képviselői Ausztria-Magyarország kivételével a megállapított formula alapján Belgrádban kijelentéseket tesznek a szerb kormány előtt, amelyek kapcsán azt a tanácsot adják a szerb kormánynak, hogy a külügyi hivattal megállapított nyilatkozatot tegye meg Bécsben. Ezzel kapcsolatban megegyezés jött létre az összes hatalmakkal azoknak a berlini egyezmény 25. cikkelyének törlesztéséhez való hozzájárulása tekintetében. A legközelebbi napokban ily értelmű kezdeményezés fog a bécsi kormány részéről is kiindulni, amelynek alapján azután a hatalmak közölni fogják hozzájárulásukat. Ilyképen mindkét kérdés vagy már meg van oldva, vagy pedig a megoldás felé vezető uton van. Mert ha a szerb kormány nem engedelmeskedik a hatalmak által nekiadott tanácsnak, úgy azok ugyszólván sorsára bizzák majd Szerbiát és ügyével többé nem foglalkoznak.

A nagyhatalmak lépése Belgrádban.

Belgrádból táviratozzák: Semmi se emlékeztet az utóbbi hat hónap háborus hangulatára. Minden nyugodt.

Holnap délelőtt következik be a nagyhatalmak Belgrádban teendő lépése, amely ma délutánra volt jelezve. Ez iránt már semmi érdeklődés nem mutatkozik, mert Szerbia minden feltétellel nélkül aláveti magát a hatalmaságok tanácsának. Ma a skupstina mind a négy pártja tárgyalta a külügyi kérdést és valamennyi helyeselte a kormány békés elhatározását. Délután a király elnöklete alatt koronatanács volt, amelyen a kereskedelmi szerződés ügyét tárgyalták. A Mail Journal kivételével az összes lapok nyugodtan itélik meg a helyzetet és befejezettnek tekintik a konfliktust.

A béke feltételei.

Berlinből jelentik: A szignatárius nagyhatalmak Anglia nagyfontosságú lépése következtében, kedden délelőtt azonos szövegű jegyzéket fognak átnyújtani a szerb külügyminisztériumnak Belgrádban. Ez a kollektív jegyzék két részre oszlik. A jegyzék első részében a hatalmak azt a tanácsot adják Szerbiának, hogy az Ausztria-Magyarország és a többi nagyhatalmak által megállapított nyilatkozatot bécsi követé által tétesse meg, még pedig ama jegyzék kapcsán, amelyet a szerb kormány március 14-én intézett a közös külügyminisztériumhoz. A jegyzék második részében a nagyhatalmak tudatják Szerbiával, hogy a berlini szerződés 25-ik pontjának eltörlését egyöntetűen elhatározták s azt a tanácsot adják Szerbiának, hogy az osztrák-magyar külügyi kormány által kezdeményezett ezen lépéshez járuljon hozzá. A külügyminisztériumban délután közölték a sajtó-képviselőivel a nevezetes eseményt, melyről a külügyi minisztérium sajtóirodája a következő-kommunikét tette közzé:

A nagyhatalmak által Belgrádban teendő lépésre vonatkozólag előterjesztés alapján, melyet az angol nagykövet Aehrenthal báró külügyminiszternek tett, teljes egyetértés jött létre. A nagyhatalmak kedden belgrádi képviselőik útján azt a tanácsot adták Szerbiának, hogy az Ausztria-Magyarország és a többi nagyhatalmak által együttesen megállapított nyilatkozatot Bécsben tegye meg, még pedig a kormány által az osztrák-magyar külügyi hivatalhoz március hó 14-én intézett jegyzékének szem előtt tartásával. Ezzel kapcsolatban teljes megállapodás jött létre a nagyhatalmakkal a berlini szerződés 25-ik cikkének eltörlése tekintetében is. A bécsi külügyi hivatalnak a hatalmakhoz erre vonatkozólag intézendő kérdése a legközelebbi napokban történik meg.

Döntés előtt.

Belgrádból táviratozzák: A francia és angol nagykövet ma meglátogatta Milovanovics szerb külügyminisztert, akinek értésére adták a hatalmak közbelépését. Hír szerint már csak formális tisztázásról van szó. Ha a nagykövek lépése ma megtörténik, ezt valószínűleg nyomban követni fogja a szerb kormány nyilatkozata.

Belgrádból táviratozzák: Az angol és francia nagykövek megkapták a délelőtti folyamán instrukciójukat, a nagyhatalmak közös lépése dolgában. Remélik, hogy a szerb kormány teljesíteni fogja a nagyhatalmak tanácsát.

Belgrádból táviratozzák: Milovanovics tegnap sokáig tárgyalt a védelmi bizottság tagjaival, akiket arra kért, hogy a megváltozott helyzetnek engedve támogassák a kormányt. Milovanovics azt mondotta, hogy a bandavezérek sok gondot okoznak neki, attól fél, hogy kisebb-nagyobb összetűzések lesznek.

Forgács gróf látogatása.

Belgrádból táviratozzák: Forgács gróf nagykövet ma meglátogatta Milovanovicsot. Tanácskozásuk tárgya Ausztria-Magyarország és Szerbiának március 31-én lejáró kereskedelmi szerződésére vonatkozott, mert a magyar és osztrák parlament határozata következtében a Szerbiával kötött kereskedelmi szerződés tovább nem hosszabbítható meg. Milovanovics kijelentette, hogy az ügyet minisztertanács elé terjeszti.

Izvolszky kudarc.

Pétervárról táviratozzák: Izvolszky orosz külügyminiszter kegyvesztett lett. A cár lemondását követelte. A cár erre vonatkozó ukázát nem teszik közre. A Birsevice Vjedomoszki azt jelenti, hogy Izvolszky beadta lemondását; hozzá teszi, hogy a lemondást a cár elfogadta. A Novoje Vremja szerint Izvolszky utódja Carikov lesz.

Pétervárról táviratozzák: Izvolszky állása azért rendült meg, mert a cárnak nyolc napig nem tett semmiféle jelentést a külügyi helyzetről és a cár közvetlenül németországi követtségének megkérdezésével vett erről tudomást. Nyomban értesítést küldött ezután, hogy feltétel nélkül hozzájárul az annekszió elisméréséhez.

Angol lapok támadása.

Londonból táviratozzák: Az összes körök nagy örömmel üdvözlék a béke hírért, de a mellett az összes lapok támadják Ausztria-Magyarországot és Németországot. Elismerik Aerenthal diplomáciai diadalát, de előre figyelmeztetnek arra a veszedelemre, amely akkor fog előállani, ha Oroszország visszanyeri lekötött erejét.

A német hűség okai.

Berlinből táviratozzák: A mai birodalmi ülésen napirend előtt Bülow herceg szólalt fel, aki hosszabb beszédet tartott a külügyi helyzetről. Mindenekelőtt tiltakozott az ellen a vád ellen, hogy Németország Ausztria-Magyarország támogatásánál túl ment volna azon a határon, amelyre a szövetséges viszony Németországot kötelezte. Röviden ismerteti az annekszió történetét és kijelenti, hogy Ausztria-Magyarország támogatása német érdek. (Tetszés.) Ha nem támogatta volna Németország Ausztria-Magyarországot, úgy nem sokára azzal a hatalmi csoporttal állt volna szemben, amelylyel szemben Ausztria-Magyarországnak meg kellett volna hátrálnia. Ha Németország oly világosan nem támogatta volna Ausztria-Magyarországot, úgy ez által ahhoz a kísérlethez adott volna alapot, hogy Ausztria-Magyarországnak egy diplomáciai vereséget okozzanak. Egy ilyen azonban Németország állását meggyöngyítette volna. Epen Ausztria-Magyarországgal való szilárd összetartásunkon nyugszik Európa eminens békéjének biztosítéka.

Németország különben is mindig szívesen áll egy igazságos ügy mellé. Ausztria-Magyarországnak határozottan a jog van az oldalán. A két ország kormányzása, a legutóbbi harminc év fényes kulturtévékenysége. A Törökországgal kötött egyezséggel a formális jognak is elég tétetett, a nagyhatalmak elismerése tehát nem maradhat el, Szerbia placetuma pedig nem szükséges. Semmiféle jogos követelésük nincs. Szerbia háborúra való készülődése egy veszélyes játék. Ha Szerbia mellett nem is érdemes az európai békét veszélyeztetni, még sem követelheti Ausztria-Magyarországtól, hogy politikai aspirációjának eleget tegyen. Súlyos felelősség hárul azokra, akik hozzájárultak a szerb követelések bármely módon való támogatásához. Németország híven

tart Ausztria-Magyarországhoz és ez által saját érdekeit is védi, a béke is legjobban biztosítva van. Semmiféle lépést nem tesszünk és nem teszünk, a mely arra engedne következtetni, hogy Németország Ausztria-Magyarország vitális érdekeit feladná, ennél fogva nem vagyunk hajlandók arra, hogy olyan követeléseket tegyünk Ausztria-Magyarországgal szemben, amely a Habsburg dinasztia méltóságával sem volna összeegyeztethető. (Zajos éljenzés és taps.) A többi szónokok is hasonló hangon beszéltek és kifejezést adtak annak, hogy Németország magatartása csak viszonzása annak a magatartásnak, amelyet a monarchia az algezirászi konferencián tanúsított.

Aerenthal jelentése.

Bécsből táviratozzák: Aerenthal báró közös külügyminiszter vasárnap két ízben is megjelent Ófelsége előtt. Először délelőtti 10 órákor fogadta a király Aerenthal bárót rövid kihallgatáson. Ezuttal a miniszter még nem volt abban a helyzetben, hogy Ófelségének jelentést tegyen arról, hogy a béke biztosítottnak látszik. Csak a délutáni kihallgatás alkalmával jelenthette Aerenthal báró, hogy Anglia ugyszólván az utolsó órában elejtette kifogását, ami a hatalmak megegyezését lehetővé tette. A király e közlést látható örömmel és meglepéssel fogadta.

A Budapesti Tudósító jelenti Bécsből: A magyar kormány, amely az összes diplomáciai tárgyalások lefolyásáról a külügyi hivatal útján állandó tájékoztatást nyert, vasárnap délután hivatalos értesítést kapott arról, hogy a hatalmak megegyezése létrejött. A megegyezésre vonatkozó s a hatalmak részéről elfogadott szöveget előreláthatólag a mai nap folyamán teszik közzé.

A király köszönete.

Londonból táviratozzák: Aerenthal báró külügyminiszter tegnap köszönetét fejezte ki az angol nagykövetnek az angol külügyi hivatalnak a béke érdekében teljesített közreműködéséért. A király külön fejezte ki köszönetét az angol kormánynak.

Szerbia sorsa Szerbiától függ.

Irányadó helyen a Budapesti Tudósítóval ma délelőtt a külügyi helyzet jelenlegi állásáról a következőket közlik:

A külügyminiszter vasárnap délelőtt kapott közlést az angol nagykövet útján arról, hogy az angol kormány elfogadta a Belgrádban adandó tanácsoknak Ausztria-Magyarország részéről javasolt szövegét. E tervezet alapján a szignatárius hatalmak képviselői, Ausztria-Magyarországot kivéve, ma délelőtt Belgrádban azt a tanácsot fogják a szerb kormánynak adni, hogy a március 14. jegyzék után, mely Ausztria-Magyarországot nem elégítette ki, proprio motu juttassa haladéktalanul Bécsbe a hatalmak részéről megállapított jegyzéket. Szerbiának tehát a hatalmaktól szuggerált nyilatkozatot közvetlenül Bécsben kell tennie. A konfliktus elsimításának kapcsán megállapítható, hogy a berlini szerződés 25. cikkelyének elhagyása tekintetében a hatalmak és Ausztria-Magyarország között teljes az egyetértés. A hatalmak készek az annexiót minden fenntartás nélkül elismerni. A hatalmak e nyilatkozatának megtételére az a kezdeményezés fog alapul szolgálni, melyet Ausztria-Magyarország a legközelebbi napokban meg fog tenni. Immár kizárólag formalitásokról van esupán szó, a konkrét tartalom már meg van állapítva. Ezzel a boszniai kérdés meg van oldva. Az angol kormány e megoldás körül előzékeny magatartásával és rendkívüli udvariasságával nagy érdemet szerzett magának; nemcsak legutóbb emelt kifogásaitejtette el, hanem az Ausztria-Magyarország és Törökország közt létrejött megállapodáshoz való hozzájárulását is kijelentette. Belgrádi követünkhöz, Forgács János grófhöz elküldött jegyzékünk ma nem kerül átadásra. Ha Szerbia minden várakozás elle-

nére vonakodnék a hatalmak részéről javasolt válasz megadására, egész Európa magára fogja hagyni Szerbiát. A hatalmak az általunk javasolt formulához minden fentartás nélkül járultak hozzá, nem törődve azzal, nehézségeket okozna, sorsára hagynák Szerbiát és Ausztria-Magyarország teljesen szabad kezet kapna.

SZERBIA MEGBÉKÜLT.**György herceg lemondása a szkupstinában.**

Belgrádból jelentik: A szerb országgyűlés ma tárgyalta a trónörökös lemondását. Jóval a skupstina ülésének megkezdése előtt az összes karzatok sűrűn megteltek. Az újságírók páholyában élénken tárgyalják György trónörökösnek a trónöröklés jogáról való lemondását. Az ülésteremben csak néhány képviselő van jelen, akik izgatott hangon akarják Markovics ifju-radikális képviselőt, aki nyilvánvalólag nem akar egyetérteni György trónörökös abdikációjának elismerésével, ezen elismerés szükségességéről meggyőzni.

Az ülés megnyitása után a terem csakhamar megtelik. Felolvassák a beérkezett iratokat, mire Jovanovics elnök bejelenti, hogy Novakovics miniszterelnök értesítette a trónörökös lemondásáról és megkérte, hogy a tárgyat tűzze ki a skupstina napirendjére. E kijelentés közben az összes képviselők megjelennek a teremben. Novakovics felolvassa György trónörökös lemondó levelét, a tegnapi koronatanács jegyzőkönyvét, valamint a királynak a miniszterelnökhöz intézett kézirátát, amely konstatálja György trónörökös abdikációját és azonkirályi akaratnak ad kifejezést, hogy Sándor herceg proklamáltassék trónörökössé. Ez okiratok felolvasását néma esendben hallgatják végig. Hirtelen a közeli templom tornyából harangszó hallatszik, ami az összes jelenlévőkre mély benyomást tesz. Jovanovics elnök kijelenti, hogy szükséges az, hogy a népképviselő is állást foglaljon a trónörökös lemondása ügyében. Épp ezért azt indítványozza, hogy a skupstina a miniszterelnök által felolvasott okiratokat vegye tudomásul. Ezen indítványt minden oldalon helyesléssel fogadták. Miközben Jovanovics elnök konstatálja, hogy indítványát elfogadták, Markovics ifju-radikális képviselő izgatott hangon felkiált:

— Ez alkotmányellenes! A skupstina ily módon nem intézheti el ezt a kérdést!

Novakovics miniszterelnök:

— Önt nem illeti a szó, az ügy el van intézve!

Markovics kijelenti, hogy az elnök nem adta meg neki a szólásjogát, tehát nem is fog beszélni, annál is inkább, mert a skupstina ténye alkotmányellenes és éppen ezért csak ennek megállapítására szoritkozik. A ház ezután áttér a napirendre, míg a közönség csalódva hagyja el a karzatot.

Kiáltvány a szerb néphez.

Belgrádból jelentik: A hivatalos lapnak vasárnap délután megjelent külön kiadása Péter királynak a szerb néphez intézett következő proklamációját közli:

„Fiam, György herceg, az eddigi trónörökös szükségesnek látta, hogy a trónörökös jogairól és prerogatívájáról, amelyek az ország alkotmánya értelmében, mint legidősebb fiamat megillették, lemondjon és e lemondását megváltozhatlan elhatározásnak jelentse ki. Epen ezért minisztertanácsom meghallgatása után a skupstina elnökség, az államtanács elnöke és a semmitőszék elnöke jelenlétében elhatároztam, hogy György trónörökös lemondását elfogadom és a trónörökös jogait és prerogatíváját, kapcsolatban az el-

sősülött jogaival, az országos alkotmánynak megfelelően, átruházom ifjabb fiamra, Sándor hercegre, amennyiben azt trónörökösömmé proklamálom. Amidőn ezt tudomására hozom a szerb népnek, benső imát intézek Istenhez, adná áldását királyi családomra és minden szeretett alattvalómra.

Péter."

A proklamációt az összes miniszterek aláírták.

A hivatalos lap továbbá közli a tegnapi koronatanács jegyzőkönyvét és György trónörökös lemondó levelét, a király kéziratát Novákovich miniszterelnökhöz, ugy szintén a szkupstinának azt a kijelentését, amelyben az a trónöröklés rendjének ezen megváltoztatását tudomásul veszi.

Belgrád nyugodt.

Belgrádból jelentik: A György trónörökös lemondásáról és Sándor hercegnek trónörökössé való proklamálásáról szóló jegyzőkönyvet Belgrádban egykedvűséggel fogadták. A városnak ma is rendes vasárnapi képe van. Mindenütt teljes nyugalom és rend uralkodik. Tüntetések, csoportosulások sehol sem észlelhetők. Még csak nem is beszélnek meg élénkebben az eseményeket. A külföldi lapoknak ama jelentése, amelyek szerint Belgrádban rendkívüli katonai intézkedéseket tettek, minden alapot nélkülöznek, minthogy a lakosság indifferens magatartása következtében különös intézkedésekre nincsen semmi ok.

Péter király lemond a trónról?

Belgrádból jelentik: A „Pravda” című lap regisztrálja a városban elterjedt azon hírt, amelyet azonban nagy fentartással kell fogadni, hogy a külpolitikai téren szenvedett kudarcokkal kapcsolatban a király és a szerb kormány tárgyalásokat folytatnak az egész dinasztia visszalépése ügyében. E hír igazságának bizonyítására felhossa a lap, hogy az összes képviselőket felszólították, hogy Belgrádot ne hagyják el.

Belgrádból táviratozzák késő éjjel: Azok a hírek, hogy Szerbiában komolyan foglalkoznak a Karagyorgyevics dinasztia detronizálásával, mindenesetre koraiak, habár konstatálható, hogy a lakosság körében antidinasztikus mozgalmak észlelhetők.

György herceg egyetemi polgár.

Belgrádból táviratozzák: György trónörökös lemondásáról már nem is beszélnek. A király figyelmét felhívja a kormány, hogy gondolkodják Sándor trónörökös megfelelő neveléséről és előkészítéséről, mert György példája mutatja, hogy a rossz nevelés milyen következményekkel jár. Sándor herceg hír szerint Pétervárra tér vissza tanulmányai folytatása céljából, György herceg pedig egy angol, vagy francia egyetemre szándékozik beiratkozni.

Belgrádból táviratozzák: György herceg Pasicnak kijelentette, hogy elhagyja Szerbiát, mert meg van győződve arról, hogy nem maradhat tovább hazájában, ha nem akarja azt nagy veszedelemnek kitenni. Reméli, hogy el fog jönni az idő, amikor Szerbia eléri céljait. Kérte Pasicot, hogy az eddigi szellemben vezesse tovább is a pártot.

Behívott katonák szabadságolása.

Bécsből táviratozzák: A változott viszonyokra való tekintettel valószínűleg a legrövidebb időn belül megkezdik a tartalékosok szabadságolását. Ez fokozatosan fog történni, hogy a vasúti forgalmat ne zavarja meg.

Először a második évi szolgálat után visszatartott katonákat, azután azokat fogják szabadságolni, akiket 8 heti katonai kiképzés után csapataiknál visszatartottak; ezt követik a behívottak szabadságolása a behívás sorrendjében.

Szerbia lezserel.

Belgrádból jelentik: A hadügyminisztérium rendeletet bocsátott ki, amely szerint a fegyvergyakorlatra behívott tartalékosok legközelebbi turnusának nem kell bevonulnia.

A nagyhatalmak sikere.

Belgrádból jelentik: Illetékes helyen remélik, hogy a vasárnap történtek s különösen holnap a jegyzék átnyújtása után Szerbiában be fogják látni a mostani súlyos helyzet tarthatatlan voltát és minden további kísérlet nélkül szívesen bele fognak egyezni abba, hogy az Ausztria-Magyarország által javasolt jegyzéket aláírják és Bécsben átnyujtsák. Abban, hogy a békés kibontakozás felé a tegnapi napon ismét ily erőteljes lépés történt, nagy része van a nagyhatalmaknak, különösen Angliának, Franciaországnak, Olaszországnak és legelső sorban Németországnak.

Az angol kormánynak a békét nagyban előmozdító eljárása után minden valószínűség amellel szól, hogy Szerbia felfogva a nagyhatalmak ezen állásfoglalásának jelentőségét, nem késik a kívánt kielégítő válasz megadásával. Erre való tekintettel Forgách gróf belgrádi osztrák-magyar követ, mint a Magyar Tudósító jelenti, Ausztria-Magyarország jegyzékét a holnapi napon nem fogja átnyújtani. Abban az esetben pedig, ha Szerbia mégis vonakodnék a hatalmak tanácsa szerint eljárva a megállapított jegyzéket aláírni és azt Bécsbe juttatni, rövidesen arra a tapasztalatra fog jutni, hogy állásfoglalását illetőleg teljesen egyedül áll, izolálva az európai nagyhatalmaktól.

Letartóztatott nagykereskedők.

Másfél milliónyi hamis váltók.

— Távirati tudósítás. —

Arad, március 29.

Szenzáció számba menő letartóztatás kelt feltűnést kereskedői körökben. Egyik legnagyobb borkereskedő cége Felső Magyarországnak, a Magen Dávid és fiai borkereskedők roppanik össze a tulajdonosok elfogatásával. A pozsonyi rendőrség fogdájának lakói, Magen Gyula és Henrik másfél millió korona erejéig helyeztek el hamis váltókat különböző pénzintézeteknél és egy fővárosi szövetkezet feljelentése alapján derült ki az évek óta üzött váltó-manipuláció.

Vág-Szereden volt a cég székhelye, mely évtizedek alatt fejlődött és ma oly jó hangzásu neve volt, hogy korlátlan hitelt élvezett. Rengeteg mennyiségben vásárolt termelőktől és kereskedőktől bort, amelyet rendszeren külföldre szállítottak s külföldi cégektől váltókat vettek fedezetül. Ezeket a váltókat fővárosi és budapesti bankoknál számítottatták le, amelyeket azonban lejáratkor hamissákkal prolongáltak. Éveken át üzték ezt a veszedelmes játékot, de a cég jó hírneve olyan kétségen felül állott, hogy valahányszor újabb pénzintézetet kerestek fel, mindannyiszor a legjobb információkat kapták a tudakozódók.

Egy fővárosi szövetkezetnél azonban felfedezték, hogy a lejáratkor benyújtott váltó hamis. Azonnal megtették a feljelentést a fővárosi rendőrségnél, mely a pozsonyihoz tette át az ügyet. Szombaton délután a szeredi

csendőrség a pozsonyi rendőrség felhívására megjelent Magenék lakásán és le akarta tartóztatni a nagykereskedőket. Ezek azonban már nem voltak találhatók. A fővárosi rendőrség detektívjei kinyomozták, hogy az említett napon Budapesten a Royal szállodában tartózkodtak, ahol azonban csak Löwinger doktort, a cég ügyvédjét találták. Ettől tudták meg, hogy még aznap Pozsonyba utaztak a keresett nagykereskedők, hogy ott a rendőrségen jelentkezzenek.

Ez meg is felelt a valóságnak. Magen Gyula huszonnégy órai halasztást kért, mert állítása szerint oly beteg, hogy operáltatnia kell magát. A vizsgálóbíró a törvényszéki orvosok véleménye alapján ezt megtagadta.

A nyomozás eddigi adatai szerint körülbelül másfél millió koronára rug a cég által forgalomba hozott hamis váltók összege.

Kossuth Ferenc — Arad diszpolgára

Barabás ünneplése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 29

Az Aradi Közlöny vasárnapi számában hívta fel a törvényhatóság figyelmét egy névtelennek maradni akaró aradi polgár arra, hogy a Kossuth szobor leleplezése alkalmából legméltóbban azzal honorálná a halhatatlan államférfiu fiának érdemeit, ha a város diszpolgárai közé választja. A Kossuth-társaság ma esti ülésén már elhatározta, hogy a városi tanácsot megkeresi ily irányú indítvány megtételére. Örömmel hozta meg ezt a határozatot a társaság, mert Barabás Bélától arról értesült, hogy az ő közbenjárására Kossuth Ferenc ismét tanujelét adta Arad iránti rokonszenvének. Meleg óvációval ünnepelték Barabást a Kossuth-szobor létesítése körül kifejtett munkásságáért.

Nagy Kálmán elnök 9 óra után megnyitva az ülést, meleg szavakban üdvözölte a társaságban megjelent Barabás Bélát. A legutóbbi jegyzőkönyvnek felolvasásából kitűnik, hogy az aradi Nemzeti Színházban szombaton délután rendezett előadás jövedelme 288 kor. 10 fillérrel, máshelyről befolyt összegekkel együtt 477 kor. 52 fillérrel szaporodott újabban a Kossuth-szobor alap.

Nagy örömet keltett a társaságban Barabás Béla jelentése. Barabás tudatta, hogy hosszas utánjárás után sikerült a kereskedelmi minisztérium hozzájárulását kieszközölni, hogy a Kossuth-szobrot az uttestre építsék s az uttest átalakításához szükséges összeget az országos utadóból fedezzék. Barabás sikeres közbenjárása folytán a város harminchatezer korona kiadásától szabadult meg. A bejelentést zajos eljenzéssel vették tudomásul.

Barabás Béla üdvözlése után Millig Mátyás kérte a társaságot, hogy tegye magáévá annak a névtelennek indítványát, aki az Aradi Közlönyben arra kérte a városi tanácsot, hogy Kossuth Ferencet Arad város diszpolgárává válasszák. Barabás hozzászólása után egyhangulag kimondták, hogy a Kossuth-társaság átír a városi tanácshoz, hogy a legközelebbi közgyűlésen válasszák meg Kossuth Ferencet Arad város diszpolgárává.

A folyó ügyek letárgyalása után engedve a közóhajnak, Barabás Béla emelkedett szólásra. Meghatva köszöni meg azt a szívből jövő meleg fogadtatást, amelyben ő az ő kis családja, a Kossuth-asztaltársaság tagjai részéről minden alkalommal részesül. Nagy Kálmán szavaira reflektálva büszkén mondhatja, hogy ő mindig Barabás Béla maradt. Ő mindig arányban tartotta az ő

értékét a többi emberek értékével. Bárhol is részesül ünneplésben, az nem esik neki olyan jól, mint az ő kis családjának ünneplése. Itt érezi magát legjobban. Reméli, hogy még ez év folyamán felállítják a Kossuth-szobrot. Az elnökség részéről úgy értesül, hogy őt kérik fel ünnepi szónoknak. Nagy örömmel vállalkozik a szép feladatra és amikor a szónoki emelvényen állva látni fogja, hogy a körülötte lévő kisembereknek a filléreiből milyen hatalmas ércalak emelkedett, lelke meg fog könnyebbülni. Boldog meglepődéssel fogja látni, hogy az ő kitartó fáradhatatlan munkálkodásuknak milyen fényes eredménye volt. Kívánja, hogy vele együtt mindenki, aki kiüzdött érte, vegye ki a szoborleplezés dicsőségéből a részét. Barabást hatásos, szép beszéde után meleg óvációban részesítették a társaság tagjai. Ezzel az ülés befejeződött.

A Fejérváry kormány aktái.

A képviselőház üléséből.

— Fővárosi tudósítónktól —

Budapest, március 29.

A képviselőház ma tartott ülésében az 1906. évi állami kiadásokról készített zárószámadással foglalkozott. A kereskedelmi tárca tárgyalásánál többen azt követelték, hogy az előadó olvassa fel azokat az adatokat, melyekből kiténik, hogy mely lapok részére folyósított a kereskedelmi kormány hirdetési átalányokat.

Az elnök a Ház kívánságára elrendelte a neveket tartalmazó adatok felolvasását.

Az ülés eme részéről a következőket jelenti tudósítónk:

Eber Antal: Felolvasom a hírlapi hirdetési pauszálék kiutalására vonatkozó adatokat.

Felkiáltások: Halljuk! Halljuk!

Eber Antal: A Nap felvett négy tételben összesen 17000 koronát.

Felkiáltások: Világos mint a nap!

Bozóky Árpád: Ki írta alá a nyugtát?

Eber Antal: A Magyarország Képes Albuma felvett 10.000 koronát.

A Magyar Szó több tételben összesen 10.000 koronát.

Felkiáltások: Lassabban!

Eber Antal: A Magyar Hirlap kapott átalány felemelés címén négyezer koronát.

A Budapesti Napló hirdetési átalány kiegészítése címén kapott 6000 koronát.

A Budapesti Hirlap 6000 koronát. (Zajos felkiáltások.)

A Friss Ujság 10000 koronát.

A Budapesti Hírek három tételben 2000 koronát.

Sonn und Montags Zeitung 3000 koronát.

Az Aradi Közlöny 2500 koronát.

A Műszaki Világ 350 koronát.

A Vasut 1000 koronát.

A Kiviteli Szemle 600 koronát.

A budapesti Montag Zeitung 500 koronát.

A budapesti Politisches Volksblatt 500 koronát.

Az Üstökös 500 koronát.

A Temesvarer Sonntags Zeitung 400 koronát.

A Temesvarer Zeitung 500 koronát.

A Jövendő 1000 koronát.

A Neues Budapest Abendblatt 600 koronát.

Az Egyetértés 25 ezer koronát. (Nagy zaj).

Rakovszky István: Ki volt a szerkesztője?

A nagyváradi Szabadság összesen 1260 koronát.

A Szegedi Híradó 800 koronát.

A Nagyváradi Napló összesen 1400 koro-

nát. E legutóbbira nézve bátor vagyok felolvasni az említett nagyváradi ujság kérvényét, amelylyel a kiutalványozást kérte. (Halljuk! Halljuk!) A Nagyváradi Napló háromszor kért ezer-ezer koronát kiutalványozni. Kérvénye befejező része után így ír: A koalíciónak a vidéken kifejtett féktelen izgatásai ugyanis anyagilag összeroppantottak bennünket, de az igazság tudatában nem vagyunk hajlandók arra, hogy a koalíció szekererudját toljuk. Mi elvagyunk készülve, hogy az igazság mellett való lelkes kitartásunk bármiféle súlyos anyagi veszteséget is hártson ránk, inkább összetörjük tollunkat, semhogy meggyőződésünket megtagadva irányt változtassunk. Hogy ez a fenyegető baj be ne következzen, bizalommal kérjük Nagyméltóságodat tiszteletteljes kérelmünk kegyes teljesítésére.

Felkiáltások: Ki írta alá a kérvényt?

Eber Antal: Fehér Dezső. (Nagy zaj.)

Eber Antal: A Bars megyei Híradó 1000 koronát.

A Vasuti és Hajózási Lap 3000 koronát.

Az Uj Hírek 1000 koronát.

A Hungary 300 koronát.

A Hitel 300 koronát.

A Technologiai Lapok 400 koronát.

Az Aradi Hirlap 1000 koronát.

Az Eisenbahn Tarif 1000 koronát.

A Független Hirmondó 200 koronát.

A Frankfurter Akcionär 300 koronát.

A miskolci Haladás 400 koronát.

A budapesti Haladás 1000 koronát.

A Budai Hirlap 600 koronát.

A Közgazdasági Híradó 200 koronát.

Az Egyenlőség 200 koronát. (Derültség.)

A Nép Zászlója 600 koronát.

A Magyar Távirati Iroda 1000 koronát.

A Montags-Blatt 1000 koronát.

Az Uj Idők 400 koronát.

A Neues Politisches Volksblatt 1000 koronát.

A Nowni-List 1000 koronát.

A Felső Magyarország 400 koronát.

Eber Antal: Ezekon kívül bátor leszek a következő utalványozásokról jelentést tenni:

Janovics Pál irónak kiutaltak több tételben 1200 koronát, valami Boros Samu nevű egyennek külföldi lapokban elhelyezett cikkekért kilenc tételben összesen 5861 koronát, Pályi Edének elhelyezett közlemények címén 1000 koronát és egy névjegyen minden jogcím nélkül 5000 koronát, összesen hatezer koronát.

Buza Barna: Pályi, a puritán!

Eber Antal: Végül Szeredai Leónak több közlemény díja fejében összesen 1800 koronát.

Rakovszky István: Ez nem Papp Zoltán, más volt.

Eber Antal: Vannak személyes kiutalás jellegével bíró utalványozások. Ilyenképen Miklós Gyula 20.000 koronát kapott. A nyugtája egyszerűen így szól: Megbízatom céljaira átvettem 20 ezer koronát. Márk Márkus irodalmi munkáiért 10.000 koronát kapott. Pázmándi Dénes egy belga textilgyár alapítási céljaira 10.000 koronát. Molnár Márton sajtóközlemények céljaira 1000 koronát, Zsoldos László 500 koronát, Marx János államvasuti igazgató egy vasutasok országos szövetségének előkészítési munkálataira 1000 koronát.

Batthyány Tivadar gróf: Ezzel engem akartak megbuktatni.

Eber Antal: Kabos Edének berlini tanulmányutja költségeire 600 koronát, Mezei Lászlónak irodalmi közleményekre 600 koronát, Loránt Dezsőnek átalány címen 1000 koronát. Ezután következik 10422 korona összeggel három tétel, amelyet külföldi lapok közleményeinek céljaira a miniszter vett fel.

Kmety Károly: Javaslatot nyújt be, hogy a kormány évenként részletes jelentést tegyen a hírlapoknak fizetett hirdetési összegekről.

Bozóky Árpád indítványozza, hogy **Vörös László ellen sikkasztás miatt indítsák meg a bűnvádi eljárást.**

Polónyi Géza kijelenti, hogy mikor a koalíció a kormányzást átvette, nem volt tudomása ezekről a visszaélésekről, különben nem vállalta volna a büntetlenség biztosítását.

A Ház azután az előadó előterjesztéseit elfogadta.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Kedd: Drótostót, operett. Aradi Aranka vendégfelleptével. (A bérlet).

Szerda: Nebánstvirág, operett. Aradi Aranka vendégfelleptével. (B bérlet).

Csütörtök: Szókimondó asszonyosság, szimfónia. Gál Gyula vendégfelleptével. (C bérlet).

Péntek: Nőra, szimfónia. Gál Gyula vendégfelleptével. (A bérlet).

Szombat: Elnémult harangok, szimfónia. Gál Gyula vendégfelleptével. (B bérlet).

Vasárnap: Délután: Bankban, tragédia. Felbolyákkal. Este: Erdészleány, operett. Rendes helyárral. (C bérlet).

* **Aradi Aranka vendégjátéka.** A könyvcséskat már nem indítja meg a rózsaszál, amely olyan szépen beszél, a furulyaszó nem vált ki nemzeti föllobbanást és a János vitéz vépké megszünt paradés primadonna-szerep lenni, akár fedáksaroltásan, akár önállóan Kár volt, hogy ezt szemelte ki mostani vendég-estéi megnyitójául Aradi Aranka, a velünk földi művésznő. Az avult darabra csak igen szerényen népes nézőtér gyűlt. Maga a művésznő különben igen öntudatosan, érzően és hatást aratva játszott, a miben különösen élvezete volt azoknak, akik Aradon első színpadi akarásait látták. Ma már befejezett szubrett s még ha nem is lenne a vidéken az a szubrett-inség, a minőről a direktorok panaszkodnak, akkor is egyik erőssége lenne a vidéki operett-világnak. A darab többi szereplői szürkék voltak, közben Szerbiáról rögtönöztek, oly izléstelenül, hogy ezt még a magáról megfélemedezett szerencsétlen ország se érdemelte meg.

* **Gál Gyula Aradon.** Gál Gyula, a budapesti Nemzeti Színház művésze, aki a múlt héten nagy sikerrel vendégszerepelt az aradi Nemzeti Színházban, ezen a héten ismét vendége lesz az aradi színháznak. A művész szerdán érkezik Aradra.

* **Aradi Aranka a Drótostótban.** Holnap lép fel másodszor az aradi színpadon Aradi Aranka, a kolozsvári Nemzeti Színház népszerű primadonnája. A művésznő holnap Lehár operettjében, a Drótostótban lép fel, melyben Zsuzskát játsza. A többi főszereplő a következő: Zalay Margit, Benkőné, Hunyady, Ladiszlay, Faludy, Leövey, Polgár. Szerdán Aradi Aranka nem a Dollárkirálynőben, hanem a Nebánstvirágban lép fel utóljára.

* **Aradmegyei színészet.** Irtunk már a napokban arról, hogy Szigethy Jenő pestnegyei színigazgató jól szervezett társulatával hosszabb idő óta Ujszentannán működik a közönség osztatlan pártfogása mellett. Mint értesülünk, a szintársulat holnap tartja utolsó előadását Ujszentannán, azután Világosra megy, hol már Földvári Imre titkár szépen biztosította az anyagi sikert. Remélhetőleg Világoson is meleg pártfogásban fogják részesíteni a különösen nemzetiségi vidékeken szép missziót teljesítő szintársulatot, melynek jó erőt bármely nagy városban is beválnának.

* **A Nemzeti Színház új örökös tagjai.** A kultuszminiszter a Nemzeti Színház hét kiváló művészt: Csillag Terézt, Helvey Laurát, Rákosi Szidit, Gabányi Árpádot, Gyenes Lászlót, Mihályfi Károlyt és Szacsvai Imrét kinevezte a színház örökös tagjaivá. Egy időben kapta meg ugyanezt a kinevezést Festetics Andor gróf, a vidéki színészet felügyelője.

* **A kéz.** Nagy szenzációja lesz kedden az Uránia színháznak. Ekkor mutatja be *Bérény A kéz* című világhírű mimodramáját, melyet Párisban a Vaudeville színházban eddig több mint ezerszer adtak és sikere még mindig nem halványult el. A megrázóan tragikus darab a kinematograf felvételben épp olyan hatásos, mint a színpadon és ha tekintetbe vesszük, hogy erre a célra is elsőrangú művészek játszottak, úgy a sikert biztosra vehetjük. A szenzációs darabot kedden, szerdán és csütörtökön adja elő az Uránia színház, melynek új műsorán szerepel a Steinheil affér is, Párisnak ez a szomorú szenzációja. Itt említjük meg, hogy az Uránia előadásai keddtől fogva délután hat órakor kezdődnek az eddigi öt óra helyett.

EGY ARADI SZINÉSZNŐ kártérítési pere.

Az eljegyzés felbontása miatt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 29

Három évvel ezelőtt az aradi színház tagja volt Komor Emma színésznő. A szép leánynak egész sereg hódolója volt, de leghevesebben udvarolt neki Vajda Soma budapesti dúsgazdag fakereskedő, aki minden szabad idejét Aradon töltötte. Vajda itteni ismerősei előtt többször elmondotta, hogy Komor Emmát megszerette s nőül fogja venni. Nemsokára azután tényleg meg is történt az eljegyzés. Egyszerre Vajda azzal a kivánsággal állott előtt, hogy Komor Emma 1906. április hótól *ne szerződjék* továbbra az aradi színházhoz, menjen fel Budapestre, mert nemsokára meg fognak esküdni. A színésznő eleget tett vőlegénye kivánságának, kilépett a színház kötelékéből és egész szigorúan készült a csendes, nyugalmas feleség szerepére. De, bár három év telt el azóta, Komor Emma még mindig színésznő, sőt nem is feleség. Jelenleg a miskolci színház tagja. Vajda ugyanis egy félév után azt mondta, hogy szép dolog ugyan az ideális szerelem, de százezer forint hozomány se megveendő valami és elvette egy gazdag nagykereskedő leányát.

A cserbenhagyott menyasszony nem teketóriázott sokat, hanem *kártérítési pert indított* a budapesti törvényszék előtt, amelyben *ötven ezer korona* kártérítési összeg megállapítását kérte a jegyesség felbontásából származott kárai miatt. A keresetet úgy a kir. törvényszék, mint a kir. tábla elutasította. Ezzel szemben a kir. Kuria feltűnést keltő döntvényt hozott ebben az ügyben. A Kuria mindkét alsóbíróság ítéletét *megváltoztatta* és a következő döntvényt hozta: Az 1894. évi XXXI. tc. 3. §-a, amely az eljegyzéstől alapos ok nélkül visszalépő jegyes kártérítési kötelezettségét a házasság céljából tett kiadások erejéig állapítja meg, nem zárja ki azt, hogy az eljegyzéstől alapos ok nélkül visszalépő jegyes a másik jegyesnek azért a kárért, amit ennek a házasság ígéretével kapcsolatosan egyéb cselekményével avagy mulasztásaival szándékosan okozott, az általános magánjogi szabályok szerint felelősségre vonható legyen.

A kir. Kuria a per folyama alatt kihallgatott *Somló Armin dr., Tisch Mór dr., Nyárai Antalnó és Zalai Margit* tanúk vallomásainak mérlegelése alapján, bizonyítottan fogadta el Komor Emmának azt az állítását, hogy Vajda, mint az ő jegyese, a közeli házasságra lépésük ígéretével kapcsolatosan vette reá őt a szintársulatnál elfoglalt állásának otthagására, illetve arra, hogy az 1906. április hóban lejárat szerződését ne ujtassa meg és költözzék Budapestre. A Kuria megállapítja, hogy Vajda ok nélkül lépett vissza a jegyességtől, majd ezeket mondja: minthogy a megállapított tényállás szerint Vajda a házasság ígéretén felül s ezzel kapcsolatban azzal a cselekményével, hogy Komor Emmát az aradi szintársulattól való kilépésre rávette, okozta azt, hogy Komor Emma 1906. április hótól kezdve szerződés és így kereset nélkül maradt, Vajda Soma neki, az ily módon, szándékosan okozott kárért, *kártérítési felelősséggel tartozik.*

A Kuria megállapította ezt a kártérítési kötelezettséget és utasította a budapesti törvényszéket, hogy Komor Emmának megfelelő kártérítési összeget ítéljen meg. Jogász körökben a Kuria ítélete élénk disputációt keltett.

József főherceg a nagypéli község házában.

Céllövészet gépfegyverekkel.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 29

Sokáig feledhetlen napja lesz a mai nap az aradmegyei Nagypél község lakosságának. Ma ugyanis látogatást tett ott József főherceg, akit magyaros vendégszeretettel fogadtak a falu vezetői és a környékbeli birtokosság előkelőségei. A kir. herceg három órát töltött a község házában, ahol résztvett a tiszteletére rendezett pompás ebéden is.

Az érdekes kirándulásról ezt írja nagypéli tudósítónk:

Kisjenő felől ma reggel nyolc órakor négyes fogaton érkezett meg Nagypélre József főherceg, hogy részt vegyen a község határában rendezett céllövészetben. A gyulai 2. számú honvédegyalozred ma harmadik napi céllövészetét tartotta ott két új gépfegyverrel. A gépfegyverekkel 1600 méterről lőttek és csaknem valamennyi céltáblát letarolták. A lövések 39 százaléka talált, ami nagyon meglepte a főherceget s 11 órakor, a gyakorlatok végeztével kijelentette az ezredparancsnoknak, hogy rendkívül meg van elégedve.

— Ez az eredmény, — mondta — csaknem páratlanul áll az utóbbi gyakorlatok között.

A főherceg aztán fél tizenkettőkor a tisztikarral megjelent a község házában, ahol nagy vendégsereg várt rájuk. *Mladin Miklós* eleki főszolgabíró küldöttséget vezetett, amely a község értelmiségéből s a birtokosságból állott. A főszolgabíró üdvözlő szavai után a főherceg körülbelül ezeket mondta:

— Nagyon köszönöm, hogy Nagypél község derék vezetősége a honvédséggel szemben ilyen előzékenységet tanúsít gyakorlata alkalmából.

Ezután *Mladin* sorra bemutatta a főhercegnek a küldöttség tagjait, akikkel a magasrangú vendég barátságosan kezet szorított.

A főherceg aztán átöltözött, majd az egész társaság bevonult a község háza nagytermébe, ahol terített asztal várt mindenkit. Itt ugyanis a tisztikar magyaros ebédet rendezett a fő-

herceg és a község előljárósága számára. Ott megjelent többek között *Döry Pál* békésmegyei főispán, *Rónay Kamil* kuriai bíró, a gyulai törvényszék elnöke, *Nagypél község előljárósága*, *Filipp János* nagybirtokos és még sokan.

Az asztalfőn *József* főherceg ült, jobb oldalt tőle *Döry* főispán, baloldalt a főispán titkára: a fenséges urral szemben *Mladin* főszolgabíró. Az egész ebéded alatt a főherceg bámulatosan előzékeny és föltűnően vidám volt. Az adomákat egymásután mondta a körötte ülők mulattatására. Amíg ő ott időzött, tősz nem volt, a főherceg egyenes kivánságára. Kezéssel két óra után kocsira ült s miután mindenkitől szívélyesen elbucszott, a vendéglátást megköszönve visszautazott Kisjenőre.

A vendégek még sokáig együtt ültek és kezdetét vette a pohárköszöntők sorozata. *Döry* főispán a polgárság és a honvédség között főálló barátságos egyetértés örömeire üritette poharát. *Beleznay* ezredsegédtiszt a tisztikar nevében megköszönte a polgárság előzékenységét. Érdekes volt többek között az ezredparancsnok tősztyja, amelyben a most elvonult háborús veszedelemről szólt és kijelentette, hogy a honvédség bármikor kész megvédeni a királyt és a hazát. *Kristóffy* uradalmi intéző és *Goldis* János községi jegyző a második honvédegyalozred derék tisztikarát éltette.

A vendégek csak a késő délutáni órákban távoztak el.

HIREK.

— **Időjárás.** A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 30-án az időjárás: enyhébb, száraz.

— **Vörös László és az Aradi Közlöny.** A képviselőház mai ülésén *Eber Antal* képviselő felolvasta azoknak a lapoknak és magánosoknak jegyzékét, akik a Fejérváry kormány idejében különböző címen pénzeket vettek fel. A jegyzékben a következő nyugta is foglaltatik:

Nyugta, kettőezeröttszáz koronáról, mely összeget az Aradi Közlöny politikai napilap, a magyar államvasutak 1905. évben közzé tett és közzé teendő hirdetési díjainak általánosan fejében, hogy felvettük, ezen elismerjük. Az aradi nyomda r.-t. *Boros János* s. k.

A nyugtából világosan kitűnik, hogy az Aradi Közlöny a fent említett 2500 koronát, vasuti hirdetési árban kapta, mert a vasutnak ép úgy meg kell fizetni a maga hirdetéseit, mint a hogy meg kell fizetni más vállalatnak. És ez annál is természetesebb dolog volt, mert akkor már husz esztendeje, hogy hirdett és fizetett hirdetéseikért lapunkban a magyar államvasutak igazgatósága. Az első magyar államvasuti hirdetést még *Tisza Kálmán* idejében kapta az Aradi Közlöny kiadóhivatala és azóta szakadatlanul meg is volt ez az átalány, mignem a koalíciós kormány azután átadta ezt a saját lapjainak. Most azok kaptak vasuti átalányt. Ennyi az egész. Hogy az Aradi Közlöny megtudta őrizni függetlenségét a Fejérváry kormány nyal szemben, hogy darabont lap nem volt soha, azt e lap olvasói előtt hangoztatnuk felesleges.

— **Meghívás.** Arad sz. királyi város törvényhatósági bizottságának t. tagjait van szerencsém f. évi március hó 30-án, kedden, délután 5 órakor a városház tanácstermében tartandó, az önálló magyar bank létesítése tárgyában beadott indítvány közgyűlési tárgyalása előtti értekezletre meghívni. *Müller Károly* orsz. képviselő.

— **Halálozás.** A magyar tudomány egyik legkevésbé kultivált részének, a geológiának volt európaszerint ismert művelője *Szterényi Hugó dr.*, *Szterényi József* kereskedelmi államtitkár testvératyja, aki tegnap délután félnégy órakor hosszu és kinos szenvedés után Budapesten meghalt. A kiváló természettudósban a magyar tanári kar egyik korifeusát, a tanügyi irodalom pedig leghivatottabb művelőinek egyikét veszítette el. Természettudományi tankönyvei, amelyek szinte az ország összes iskoláiban elvannak terjedve, néhány év előtt valóságos felütést keltettek, mert egészen új rendszerét alapozták meg a természettudományi oktatásnak. Különösen a geologia, ásványtan és növénytan terén fejtett ki nagyarányú irodalmi tevékenységet, számos pedagógiai folyóiratban jelentek meg tanulmányai és tudományos és népszerű természettudományi értekezései közösen forognak. Több munkáját németre is lefordították és különösen Németországban igen elterjedtek. A kiváló pedagógus évekként ez előtt Aradon működött.

— **A munkásbiztosító pénztárak ügyvezetői Szterényi államtitkárnál.** A munkásbiztosítási törvény módosítása tárgyában a budapesti munkásbiztosító pénztár országos kongresszus megtartására irányuló mozgalmat indított, amelynek vezetői csütörtökön tartották meg első értekezletüket Budapesten a kongresszus előkészítése végett. Az értekezlet után a budapesti, aradi, pozsonyi és kassai pénztárak ügyvezető-igazgatói küldöttségileg tisztelegtek *Szterényi József* államtitkárnál, akitől a tisztán szakkérdésekkel foglalkozó kongresszus támogatását és annak megengedését kérték, hogy a kongresszuson való részvétel költségeit a pénztárak viselhessek. Az államtitkár teljes jóindulatáról biztosította a küldöttséget, amely azután hasonló kérelemmel *Mentsik Ferenc dr.*-nél, az állami munkásbiztosítási hivatal másodelnökénél is eljárta. *Mentsik dr.* hosszabban elbeszélgetett a küldöttség tagjaival, amelyet végül arra kért, hogy óhajait foglalja memorandumba és juttassa el az állami hivatalhoz. Az előkészítő bizottság délutáni folytatólagos ülésén *Bak Sándor* aradi ügyvezető-igazgatót bizta meg a kongresszus szükségességét fejtegető memorandum elkészítésével.

— **Forgách grófnő.** Kissé különösen fog hangzani, de egész nyugodtan állíthatjuk, hogy a háborús izgalmaktól jobban félt és a békefordulatnak talán jobban örült azoknál az anyáknál is, akiknek két-három katonafiuk van, — egy debreceni születésű asszony, akinek pedig egyetlen katona fia sincsen. És talán volt is oka annak az asszonynak jobban félni, mert hát ő Belgrádban lakik és férjét nem hagyhatja el. A férjnek pedig most Belgrádban sok, nagyon sok dolga van, mert a férj nem más, mint *Forgách László gróf*, a szerb követ. Kevesen tudják, hogy *Forgách László* szépséges felesége, debreceni származású leány. Az onnan pár évvel ezelőtt elköltözött *Katz Mihály* földbirtokos feleségének nővére a követ bájos neje. *Katzék* Debrecenben a Kossuth-utcán laktak, ahol házuk volt. A legelőkelőbb társaságok fordultak meg náluk. A dúsgazdag család esodaszép négyes fogatamessze földön bíres volt. *Katzéknak* Debrecenben rokonai is laknak. A *Falk-családdal* közeli rokonságban vannak és *Rózsa Gézá*t, a debreceni Fillerbank direktorát is szoros családi kötelékek fűzik a szerb követ feleségéhez. *Katzék* néhány évvel ezelőtt költöztek el Debrecenből szatmármegyei pár ezer holdas birtokukra. Az elköltözés után ment férjhez *Forgách László grófnő* *Katz Mihály* sógornője, aki a katolikus vallásra tért át.

— **Kinevezés.** A hivatalos lap vasárnapi száma közli, hogy a király *Tötösy Géza dr.* kir. kincstári ügyészt kir. jogügyi tanácsossá, *Szondy György dr.* kincstári alügyészt kir. kincstári ügyészé és *Botka István kir.* pénzügyi titkárt kir. pénzügyi tanácsossá nevezte ki.

— **A vesztőhely megváltására.** A 13 vértanu kivégzési helyének megvételére Arad város hatóságához újabb befolyt adományok: Eddig befolyt 7684 K 55 f. Dombiratosi áll. elemi népiskola gyűjtése 11 K 26 f., *Berényi Sándor* Arad 2 K, *Kunágotai Hitelszövetkezet* 10 K, *Ujaradi kereskedők köre* 20 K, *Vangyel Géza* Nagybeeskerek gyűjtése 166 K 10 f., *Tullies Géza* Nagyikinda gyűjtése 29 K 50 f., *Aradi polgári fiúiskola* növendékei és tantestületének adománya 600 K, összesen 8523 K 41 f., — *Nikitscher József*, a *Gizella-utcai* állami iskola igazgatója a vesztőhely megváltására — a tanulók gyűjteményeként — 13 koronát adott át kiadóhivatalunknak.

— **Sikkasztás egy vállalatnál.** *Temesvárról* jelentik: A Délmagyarországi Vendéglősök Gőzmosóintézete legutóbb több, súlyos válságon ment keresztül. Végre is megállapították, hogy a vállalat nyereséggel dolgozik ugyan, de azért mégis ajánlatosabb a mosóda eladása. A szövetkezet közgyűlése kimondta a vállalat eladását, de ez a határozat nem perpektuáltatott, hanem a legutóbbi közgyűlés új igazgatóságot választott és a vállalat vezetőjévé megtette *Brück Mórt*. A részjegyek nagyobb része ugyanis ma már a *Brück-család* tulajdonában van. Az új igazgatóság és új üzemvezető természetesen leltár szerint akarták átvenni a vállalatot és leltározás közben olyan dolgokat tapasztaltak, hogy kénytelenek voltak most már a hatósághoz fordulni. Ez olyan formában történt meg, hogy *Solymos Samu dr.*, a mosóda ügyésze sikkasztás miatt ismeretlen tettesek ellen feljelentést tett a temesvári rendőrségen, amelynek bünyügyi osztálya a vizsgálatot nyomban meg is indította. A vállalat legutolsó mérlege tízezer korona nyereséget mutat fel, a leltározásnál pedig, amely még nincs is befejezve, azt tapasztalták, hogy nemcsak hogy nyereség nincs, de épen ellenkezőleg, az eddig felfedezett hiány meghaladja a huszonegyezer koronát. Hogy kik a sikkasztás elkövetői, azt a nyomozás és a könyvelési adatok megvizsgálása fogják eldönteni.

— **Az aradi Westinghouse gyár építése.** Megírtuk, hogy az aradi automobil gyár igazgatósága már legközelebb megkezdje a gyár építését. A rendőrkapitány, minthogy előbb telepengedély megszerzése is szükséges, az 1884: XVII. t.-c. 27. §-a értelmében a telep helyszíni tárgyalására határidőül folyó évi április hó 6-án délután 3 órát tűzte ki, amelyre az érdekelteket ezuton is meghívja, azon észrevétel-lel, hogy a telep helyszín- és tervrajza, valamint az üzem módjának leírása, a kapitányi hivatal iparügyi osztályánál megtekinthetők.

— **Costa János ügye.** Ismeretes, hogy az aradi román konzisztórium tavaly kihagyta a román szeminárium tanári karából *Costa Jánost* azzal az indoklással, hogy *Costa Ciorogariu Romulusz* szeminárium igazgató többszöri felhívása dacára sem szerezte meg a viselt állásához szükséges tanári képesítést. Az akkor állás nélkül maradt *Costa* a konzisztórium eljárásában magyarbarát érzelmei miatt való üldözést és az igazgató személyes boszuját látta és ezért *Ciorogariu* ellen panaszt tett *Apponyi Albert* gróf vallás- és közoktatásügyi miniszternél. A kultuszminisztérium, mint most értesülünk, felhívta az aradi szentszéket, hogy *Costa* vádjainak megvizsgálása végett indítsa eljárást.

— **A marosvásárhelyi tragédia.** Marosvásárhelyről táviratozzák: *Pártos Gyula* mérnök, aki *Giakamuzzi* földbirtokost tavaly agyonlőtte, néhány hét óta a szanatóriumban tartózkodik, ahol az orvosok és a törvényszéki szakértők elmebeli állapotát vizsgálják. Ugy az orvosok, mint a szakértők ma leküldték a törvényszékhez véleményüket, amely szerint *Pártos Gyulát* teljes épelméjűnek találták. A bünper tárgyalását április hóra tűzték ki.

— **Felmentő ítélet.** Fővárosi tudósítónk jelent: A budapesti büntető törvényszék ma fejezte be *Novák Sándorné*nak, a budapesti ügyvédi kamara volt sikkasztó pénztárosának, *Novák Sándor* özvegyének bünporét, akit — mint azt megírtuk — azzal vádolták, hogy tudott férje bünös üzelmeiről. A törvényszék *Nováknét felmentette.*

— **Keresnek egy századost.** A napokban sürgős és titkos megkeresés érkezett az aradi rendőrséghez egy nyomtalanul eltűnt dragonyos-kapitány körözése iránt, aki állomáshelyét hűtlenül elhagyta s mint ilyen, katonaszökevény lett. Az illető *Kasztner Károly*, a 8-ik dragonyos ezredből várakozási illetményrel szabadságot dragonyos kapitány, aki állomáshelyéről pár hónappal ezelőtt minden nyom hátrahagyása nélkül eltávozott s bár a lefolyt idő óta már jelentkeznie kellett volna, életjelt nem adott magáról. Az aradi rendőrség a megkeresésnek eleget tesz s a körözést állandóan evidenciában tartja.

— **Meglopott üzletvezető.** *Rónai Illés*, a *Központi kávéház* üzletvezetője ma ismeretlen tettes ellen feljelentést tett a rendőrségen, aki szobájából háromezerháromszáz korona papírpénzt lopott el. A rendőrség megindította a nyomozást.

— **Minden intelligens hölgy** elkészítheti ruháit, felöltőit stb. *Németh Jánosné* varró- és szabászati mintarajz iskolájában, hol az egyéni képességhez mérten 2—3, esetleg 4 hónap alatt elsajátíthatják a mértékvevést, a francia és angol szabászati rajzot és a szabást, valamint a ruhák izléses és perfekt összeállítását és elkészítését. Beiratkozni bármely napon a délutáni órákban lehet. Bővebb felvilágosítással szívesen szolgál *Németh Jánosné*, az iskola tulajdonosa, *Weitzer János-utca* 12. Folyó évi május 1-től *Deák Ferenc-utca* (Bonts-ház.) 1275.

— **Francia likőrök** legbiztosabb készítésére, — házilag — 1 üveg likőr aroma *Vojtek és Weisz*nál. 171

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357
Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, március 29.

Kirakat, vételkdv megfelelő, 15 ezer métermázsza 15 fillérrel olcsóbb.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli záriat	2 órai záriat
Buza áprilisra ...	14.06—14.07	13.75—13.76
Tengeri májusra ...	7.60—7.61	7.52—7.53
Rozs áprilisra ...	10.21—10.22	10.09—10.10
Buza májusra ...	13.76—3.77	13.54—13.55
Zab áprilisra ...	8.90—8.91	8.75—8.76
Buza 1909 októberre ...	11.17—11.18	11.03—11.04
Rozs októberre ...	9.22—9.23	9.07—9.08

Zárul 5 órakor.

Osztrák hitelrészvény 638.25
Magyar hitelrészvény 750.50

Budapest kőbányai sertéskereskedelem.

— Március 29. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 400—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 142—144 fillérig; fiatal közép páronként 240—280 kilogrammig terjedő súlyban 142—144 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban 142—144 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig.

Sertéslétszám: Március hó 2. napján volt részlet 21.922 darab, március 28 napján folhajtatott 98 darab, március 29. napján elszállított 283 darab, március 29. napjára maradt készletben 21.737 darab.

A hírt sertés üzlet irányzata: nyugodt.

IDEGENEK ARADON.

— Március 29. —

Fehér Kereszt szálloda. Valtor Lajos kereskedő Berlin. — Schvarecz József utazó Bécs. — Sick Gyula utazó Bécs. — Bohrenfeld Ignác utazó Bécs. — Kampeé Udó kereskedő Bécs. — Ehrenreich Albert fakereskedő Brassó. — Suchomel Rezső ügyvédjelölt Fehértemplom. — Kellen Fülöp utazó Szeged. — Fischer Zseni magánzónó Lippa. — Hell Béla utazó Selmebánya. — Nádányi Albert segédjegyző Nagykánizsa. — Kaufmann Jakabné kereskedő neje Győrök.

Központi szálloda. Klein Samu dr. körorvos Mezősyalva. — Dózsa Ferenc ügyvéd Makó. — Herskovits Herman utazó Budapest. — Solovics Antal kereskedelmi utazó Budapest. — Ketscher Béla orvostanhallgató Kolozsvár. — Rothbaum Izrael magánzó Nagykőrös. — Bauer Endre kereskedő Nagykőrös. — Révész Dezső dr. ügyvéd Szent-Gothardt. — Révész Lajos kereskedő Nagykőrös. — Vas Jenő utazó Nagyvárad. — Jankovich Lajos hirdető Budapest. — Lang Oszkár gyógyszerész Abony. — Béla Mihály laptulajdonos Budapest. — Iritz Sándor kereskedő Makó. — Fischer Samu utazó Budapest. — Székely Adolf dr. ügyvéd Medgyes. — Grósz József fakereskedő Lippa. — Cséry Samu utazó Budapest.

Vass szálloda. Lónárd Jolán felirónó Nagyvárad. — Ezsláry Károly utazó Orosháza. — Kis Miksa utazó Szabadka. — Szundhauser Emil dr. ügyvéd Szeged. — Müller Adolf felügyelő Temesvár. — Hammer György földbirtokos Elek.

Pannónia szálloda. Paviás Kálmán gazdálkodó Pécska. — Schönberger Izrael kereskedő Budapest. — Herschkovits Herman kereskedő Budapest. — Salovits Adolf kereskedő Budapest. — Steger Vendel jegyző Világos. — Klausz Frigyes utazó Bécs. — Krasovszky Péter tanító Világos. — Holló Sándor segédjegyző Seprős. — Zsiga János gépkezelő Drauc. — Singer Miklós fakereskedő Csermő. — Szita László földbirtokos Csermő. — Wolf Zsigmond kereskedő Drauc.

NEMZETI SZINHÁZ.

Kedd, 1909. évi március hó 30-án:

A) bérlet. A) bérlet.

Aradi Aranka vendégfelleptével:

A drótosztót.

Nagy operette előjátékkal. 2 felvonásban. Irta: Leon Viktor. Fordította: Ruttkai György és Mérel Adolf. Zenéjét szerzette: Lehár Ferenc.

Az előjáték személyei:

Bláček Milos	Belinski.	Zauzska	Benkő Gizi.
Milos, fia	Benkő Józsi.	Jankó	Peregi M.
Vojtek, drótos	Ladislai J.	Pfefferkorn	Leóvei Leo.
Babuska, neje	Lászi Etel.	Vaktavek	Kulesár L.

A darab személyei:

Günther	Polgár S.	Milos, káplár	Hunyadi J.
Miel, leánya	Zalai Margit.	Crobl	Martoffi R.
Jankó	Faludi K.	Streckenberg	Delly Asjos
Pfefferkorn	Leóvei Leo.	Örmester	Varnay Jenő.
Zauzska	Aradi A.	Cainczér	Kertes D.

Közölte este 7 és fél órakor.

URÁNIA SZINHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Rendkívüli szenzációk.

A kéz. A Steinhell-affér.

Műsor: 1909 március hó 30-án, kedd:

1. Az anyós. Kacagató. — 2. Seta a Bosporuson. Látnyosság. — 3. Gyermeksztrájk. Bohózat. — 4. A Steinhell-affér. A párisi dráma két részlete.

Tíz perc szünet.

5. A „Voltaire” versenyfutása. Természet után. — 6. Modern tolvajok. Bohózat. — 7. Acélglyártás. Természet után.

8. A kéz.

Mimodráma. Irta: Bérény.

Szereplők: Wiche Charlotte k. a. az Odeon tagja. Dearly Max ur, a Vaudeville művésze. Coquet ur, a Vaudeville művésze.

Előadások délután 6, este fél 8 és 9 órakor.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

NYILTTÉR.*

750 — 1909. ü. k. sz.

Hirdetés.

Az aradi ügyvédi kamara

f. évi május hó 2-án d. e. 10 órakor hivatalos helyiségében

rendkívüli közgyűlést

tart, melyre a kamara tagjait meghívom.

A közgyűlés tárgya:

Az elnökhelyettesi állásnak választás utján való betöltése.

Aradon, 1909. március 26.

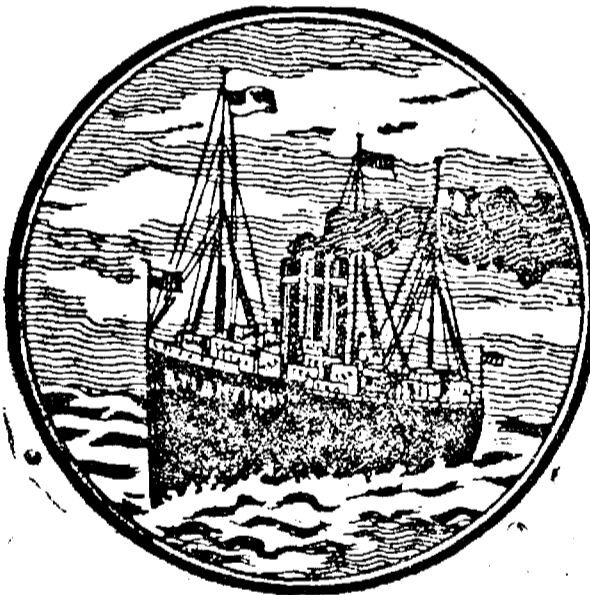
Szalay Károly,

kamarai elnök.

1310

Husvétli levelező-lap nagy választékban.

Reggel, délután és este

igyunk

ATLANTIKA kávé,
ATLANTIKA teát
ATLANTIKA rummal

mert csak ez

ATLANTIKA

kávé, tea, rum speciális üzletben

kapható

fűszer és illatszertől mentes

kávé, tea, rum.

A kirakathban működésben látható villanyüzemű kávépörkölőnkkel naponta többször friss pörkölés. Eladás nagyban és kicsinyben. 421

ATLANTIKA

Kávé és tea behozatal

Arad, Andrassy-tér 20. Fischer Eliz-palota.

Városi és megyei telefon 609.

Kornis Testvérek

Az „ANKER”

élet- és járadék biztosító társaság vezérügynöksége.

A háborus hírek folytán mostanában gyakran felmerül az életbiztosításnak hadi biztosítással való kapcsolata.

Tudatjuk tehát, hogy a hadi kockázat átvételére vonatkozó eddigi 6 havi várakozási időt a most megkötendő biztosításoknál töröljük, vagyis a hadi kockázatot

az első naptól kezdve

elvállaljuk.

Tartalékosok és póttartalékosoknál eddig csak a biztosított tőke feléig, legfeljebb azonban 10.000 koronáig vállaltuk el a hadi kockázatot, népfelkelőknél pedig legfeljebb 20.000 korona erejéig. Hajlandók vagyunk azonban az ezen felüli biztosított összeg után is elvállalni a háboru kockázatát, ha ezért minden 1000 korona biztosítási tőke után 2 korona pótdíjat fizetnek évenként a biztosítás első 10 évében.

Ily értelemben már érvényben levő biztosításnál is elvállaljuk az itt említett illetékek ellenében azonnal kezdődőleg a hadi kockázatot

(feltéve, hogy azt a társaság eddig még nem vállalta el) legfeljebb 30.000 korona erejéig. Magasabb összegű biztosításoknál külön megállapodás szükséges.

Hivatásos katonáknak a biztosítási tőke 5-7%-át kell fizetni pótdíj fejében egy hadjárat, illetve egy év tartamára. Múltánylandó esetekben a társaság hajlandó ezt a pótdíjat több évre felosztani, úgy, hogy minden 1000 korona biztosítási tőke után évi 5-7 korona pótdíj fizetés jusson.

Azt hisszük, hogy a most kiélesedett külügyi helyzetnél fogva nem szükséges külön kiemelnünk, mit nyújt társaságunk jelen előző-kénységével. 1244

Telefon 501.

„NEW-YORK”

életbiztosító társaság

alakult 1845 ben. Magyarországon 1886. óta.

A világ legnagyobb életbiztosító intézete.

A kötvények legliberálisabbak és megtámadhatlanok.

Elismert aktívák 2.750 millió korona

Fennálló biztosítások összege 9.838 millió kor.

Elvállal hadikockázatot bármily nagy összegre, a kötvény kiállításának napjától fogva azonnali érvényességgel.

Díjtételek halálesetre egy évre

1000 korona töve után	25 éves kor alapján	13:33
"	"	13:53
"	"	13:74
"	"	13:96
"	"	14:20
"	"	14:45
"	"	14:72
"	"	15:01

korona s így tovább.

Azon biztosítottak, kiknek már New-York kötvényük van,

minden pótdíj, vagy díjemelés nélkül

a háboru veszélyére is biztosítva vannak.

Bővebb felvilágosítással szolgál

Braun Mór főügynök.

Apponyi ut 8. szám.

1266

APRO HIRDETESEK.

Akinek

ismeretség híján

házasársrat,
nevelőre,
üzletvezetőre,
könyvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztra,
kulcsárra,
vinczellérre,
kertészre,kulcsárra,
gazdasszoyra,
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy
irodaszolgára,
pénzbeszedőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége,

AKI

bérbeadni kíván

birtokot,
házat,
vadászterü-
letet,kocsit,
lovat,
halászatot,
telket,

AKI

eladni kíván

butort,
zongorát,
bort,
gyümölcsöt,
gabonát,üzletet,
műhelyt,
lakást, stb.;
vagy

AKI

mindezeket vétel vagy bérbevétel cél-
jából keresi;

AKI

valamely állást betölteni kíván: legbizto-
sabbban ér czélt, ha az

"ARADI KÖZLÖNY"

kis hirdetési

rovatát használja.

„Éltet a remény“

kérem levelét sürgősen főpostán
átvenni. 1307

Egy üzletberendezés eladó

Hegedűs Gyulánál Arad, Andrásy-
tér 15 1308

Két utcai butorozott szoba

külön bejárattal Fábán-utca 9.
szám alatt kiadó. Bővebbet a ház-
ban vagy Kopetkó Károly üzleté-
ben, Weitzer-utca. 1309

כשר

Husvétii fehér és vörös borok Nagy-
váradii chechscherrel legolcsóbban,
ugyszintén mindennemű husvétii
cikkek Rothstein Mór fűszer és
csemege kereskedésében Arad,
Szabadság-tér 3. kaphatók. 1232

Veszek könyvtárakat

és hangjegyeket legmagasabb ára-
kon ugy helyben, mint vidéken is.
Könyvtárak kiegészítése és beren-
dezése. Antiquár könyvek nagy
készlete. Irodai cikkek, nyomtat-
ványok. Kerpel Izsó könyv-, papir-
kereskedése és kölcsönkönyvtára
Aradon. 262

Egy elegáns,

finom tavaszi felöltő olcsó árban
eladó. Megtekinthető Atzél Péter-
utca 2., I. emelet. 1299

Keresek

ügyes, szakképzett vas- és fűszer-
áru segédet. Ajánlatok: Duffek
Kálmán, Pankota. 1291

Eladó

egy új 110 forintos hajós varrógép
50 forintért, egy új 75 forintos csa-
ládi varrógép 30 forintért. Orczy-
utca 17.

כשר

Husvétii fehér és vörös borok Nagy-
váradii chechscherrel legolcsóbban,
ugyszintén mindennemű husvétii
cikkek Guttman Samu fűszerke-
reskedőnél Aradon Forrai és Rá-
kóczi-utca sarkán kaphatók. 1233

Négy szobás

utcai lakás mellék helyiségekkel
májusra átadó, Damjanich-utca 14.
sz. alatt.

Kifutó fiu fizetéssel

felvétetik Ingusz I. és fia könyv-
kereskedésében. Ugyanott egy 4
kereki kézi kocsit megvételre ke-
restetik. 173

Modern

hálószoba berendezések jutányos
áron eladók Part utca 4., Molnár
Antal. 1277

Eladó magánlak

6 szoba, fürdőszoba, nagy kert.
Tökölly Imre-utca (Halász-utca) 45
sz. 1198

Jég

kapható háztartási célokra naponta
házhoz szállítva. Petőfi-u. 7a. —
Telephon 199. sz. 1292

1584|1909. tksz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A máriaradnai kir. járásbíróság,
mint tkvi hatóság közhírré teszi,
hogy Grün Matild és tsa petrissi
cég végrehajthatónak 68 kor. 72 fill.
tőke követelés és járulékaí tránti
végrehajtási ügyében a követelés ki-
elégítése végett az aradi kir. tvszék,
illetve a mradnai kir. bíróság ter-
ületén lévő korbesti 34. tkvi
A. I. 11-17. sor 136., 1045, 1064,
1053/b., 755., 685., 369. hrsz.,
valamint az ezek után kiosztott
18., 19. sor a. erdő és legelő
illetményre a C. 1. t. a. özv.
Ádám Constantinné javára beke-
belezett özvegyi haszonélvezeti
szolgalmi jog fenntartásával 750
kor., a korbesti 62. sz. tkvi A. I.
15-16., 18-34., 36-39. sor a.
1160., 1211., 400., 402., 363., 476.,
500., 38., 36., 35., 362., 477., 487.,
1202., 399., 401., 403., 760/3.,
761/3., 677/d., 678., 37., 759/1.
hrsz. ingatlanokból, valamint az
ezen ingatlanok után járó 40.,
41. sor a. felvett erdő és legelő-
ből végrehajtást szenvedett juta-
lékára 28 kor., — a korbesti 81.
sz. tki A. I. 7-16. sor 49., 306.,
353., 373., 422., 444., 509., 510.,
511., 445/3. hrsz. ingatlanokra
valamint az ezek után járó 17.,
18. sor a. legelő és erdő illető-
ségére és pedig a C. 6. t. a. özv.
Ádám Florica javára bekebelezett
özvegyi haszonélvezeti szolgalmi
jog épségben tartásával 12 kor.,
mint ezennel megállapított kiki-
áltási árban elrendeltetik azzal,
hogy amennyiben a kir. kincstár
javára C. 2. t. a. bekebelezett 21korona 10 fillér követelés fede-
zetet nem nyerne, ugy a nyom-
ban megtartandó árverésen ezen
utolsó helyen említett ingatlan az
özvegyi jogra való tekintet nél-
kül árverezendő el.Az árverés megtartására határ-
időül 1909. évi június hó 24-ik
napjának d. o. 11 órája Korbest köz-
ségéhez tüzetik ki.Ezen árverésen a fentirt ingatlan
birtokjuttalék külön tkvekként a
kikiáltási ár kétharmadánál ol-
csóbb áron el nem fog adatni.
Amennyiben ezen összeg el nem
éretik, az árverést a kiküldött
felfüggeszti.Árverelni szándékozók tar-
znak az ingatlan becsárának
10%-át bánatpénzül készpénz-
ben, vagy az 1881: LX. t. c.
42. §-ában jelzett árfolyammal
számított és az 1881. évi no-
vember hó i-én 3833. sz. a kelt
igazságügyminiszteri rendelet 8.
§-ában kijelölt óvadékképes érték-
papirokban a kiküldött kezeihez
letenni avagy az 1881: LX. t. cikk
170. §-a értelmében a bánatpénz-
nek a bíróságnál előleges elhelye-
zéséről kiállított szabályszerű ei-
ismervényt átszolgáltatni.M. Radnán, 1909. évi március
hó 11-én.Máriaradnai kir. járásbíróság,
mint tkvi hatóság.

Nyisztor,

kir. járásbíró.

1287

1908. V. 1011/2. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó
az 1881. évi LX. t. cikk 102. §-a
értelmében ezennel közhírré teszi,
hogy az aradi kir. járásbíróság
1908. V. 1011/2. számú végzése
által Aufrecht és Goldschmied bu-
dapesti cég végrehajtható javára
70 kor. 60 fill. tőke és járulékaí
erejéig elrendelt kielégítési vég-
rehajtás alkalmával bíróság le- és
felülfoglalt és 812 koronára be-
csült butorok és egyéb kból á ló
ingóságok nyilvános árverés útján
eladatnak.Mely árverésnek a helyszínen,
vagyis Aradon, Szent László u. 2.
szám alatt leendő eszközzésére
1909. évi április hó 5. napjának
d. u. 4 órája haráridőül kítüzetik
és ahhoz a venni szándékozók
ezennel oly megjegyzéssel hivatnak
meg, hogy az érintett ingóságok
ezen árverésen az 1881. évi LX. t. c.107. §-a értelmében a legtöbbet
ígérőnek becsáron alul is eladatni
fognak.Az elárverezendő ingóságok
vételára az 1881. évi LX. t. cikk
108. §-ában megállapított föltéte-
lek szerint lesz kifizetendőKelt Aradon, 1909. évi március
hó 21. napján.

Györffy Arnold,

bírósaígi végrehajtó.

1300

Városi és megyei telefon 250. sz.

Költözők
figyelmébe!ÉLIÁS Lipót fia butorszallító
cég szakavatott emberek alkal-
mazása és teljes jótállás mellett
elvállal mindenféle költöztetése-
ket helyben és vidékre, nyitott és
belül kárpitozott 6, 8, és 10 mé-
ter hosszúságu zárt butorszallító
kocsival. 1305

Tisztelettel

ÉLIÁS LIPÓT FIA

butorszallító

Arad, Petőfi-utca 4. sz.

Könyvkötészetünkben

egy ügyes fia
tanulónak

3 korona kezdőfizetéssel

felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalbar.

Valódi brünni szövetek

az 1909. évi tavaszi és nyári idényre.

Egy szelvény
3.10 m. hosszú
teljes férfiruhához
(kabát, nadrág és
mellény)
elegendő, csak1 szelvény 7 korona
1 szelvény 10 korona
1 szelvény 12 korona
1 szelvény 15 korona
1 szelvény 17 korona
1 szelvény 18 korona
1 szelvény 20 koronaEgy szelvényt fekete szalonnához 20-K-ért szint-
ügy felöltőszövetet, turistalódent, selyemkangarnt stb.
gyári áron küld a mint megbízható és szolid cég min-
dezt ismert postógyári raktár 5881

Siegel-Imhof Brünn.

Minták ingyen és bérmentve.

Az előnyök, a melyeket a magánvevő élvez, ha
szövetségületét közvetlen Siegel-Imhof cég-
nél, a gyári piacon rendel meg, igen jelentéke-
nyek. Szabott, legolcsóbb árak. Oriási válasz-
tek. Mintabü, figyelmes kiszolgálás, még a
legkisebb rendelésnél is, teljesen friss árban.

A KEZET
3
NAP ALATT

„MOLLY“

BÁRSONYPUHÁVÁ
ÉS
HABFEHÉRRÉ TESZI.

Elismerő levelek

TÖRV. VÉDVE.

TÖRV. VÉDVE.

Kitünő hatásáró

Egy üveg ára 1 korona.

„MOLLY“

Egy üveg ára 1 korona.

KÉZFINOMÍTÓ

Tekintetes Hánzu Nestor urnak Arad.

Az ön által készített és forgalomba hozott „Molly“ kézfinomító szert — eredeti csomagolásban — tisztelesen megvizsgáltam és abban ásványi mérgeket vagy maró alkotórészeket nem találtam, amiért is az Ön által nekem bemutatott „Molly“ kézfinomító szert közegészségügyi szempontból teljesen kifogástalan minőségűnek jelentem ki.
Budapest, 1909. március 19-én.

1094

Dr. Telbisz János,
kir. keresked. törvényszéki hitesvegyész.

Tek. Hánzu Nestor urnak
droguista

Arad.

Az ön által készített Molly kézfinomítót hosszabb időn át használván, elhatároztam, hogy ezen kiváló minőségű bőrfinomító és ápoló szert a jövőben állandóan használni fogom. Felkérem tehát, sziveskedjék részemre újból néhány üveget küldeni.
Arad, 1909. március hó 10-én.

Tisztelettel
ösv. Andrányi Károlyné.

Tek. Hánzu Nestor urnak
Vörös Kereszt Drogéria

Arad.

A Molly kézfinomítót megkaptam és örömmel tudatom, hogy annak kitünő hatása valóban megjelent, már az első használat után a kezeknek bámulatos puhaságot és fehérséget kölcsönöz. Sziveskedjék részemre utánvét mellett még 4 üveggel küldeni.
Mácsa, 1909. március 7-én.

Tisztelettel
Cselkó Árpádné.

Igen tisztelt Hánzu ur!

Hálával tartozom Önnek, amiért felhívta figyelmemet a Molly kézfinomító szerre. Mondhatom, nagyon megvagyok elégedve az eredménnyel s azóta folyton csak e kellemes és kitünő hatású szert használom — a kezét már rövid használat után finommá és fehérré teszi. Azonkívül a hideg szél nem repeszti fel többé a bőrt, bárkinek is a legmelegebben ajánlhatom.
Zaránd, 1909. március hó 11-én.

Kitünő tisztelettel
Szalay Imréné.

Tek. Hánzu Nestor urnak
Drogéria a „Vörös Kereszt“-hez

Arad.

Az Ön által feltalált Molly kézfinomítót kiváló jónak találom és ezentúl csakis ezt fogom használni.
Arad, 1909. március hó 13-án.

Tisztelettel
ösv. Jakabffy Zoltánné.

Tek. Hánzu Nestor urnak

Arad.

A múlt alkalommal Ön által ajánlott kézfinomító kitünően bevált. Küldjön részemre utánvét mellett 3 üveggel.
Székesút, 1909. március 3-án.

Tisztelettel
Friedrich Istvánné.

Tek. Hánzu Nestor urnak
droguista

Arad.

Az ön Molly kézfinomítója teljes megelégedésemre szolgált, igen kellemesen puhit és fehérit, miért is ismerőseim körében szívesen fogom ajánlani.
Budapest, 1909. március 4-én.

Papp Lenke.

A „MOLLY“ kézfinomító vidékre szállítva 3 üveg rendelésénél ingyen csomagolás és bérmentve. Aradon kapható: gutori Földes Kelemen, Vojtek Kálmán, Kárpáti János gyógyszerész urnaknál és a készítőnél,

HÁNZU NESTOR

Vöröskereszt Drogéria

Arad, Weitzer János-utca 2. sz.